

MAGYAR TANÍTÓKÉPZŐ

A TANÍTÓKÉPZŐ-INTÉZETI TANÁROK

LVII. ÉVFOLYAM

ORSZÁGOS EGYESÜLETÉNEK

BUDAPEST, 1944.

2. SZÁM

FOLYÓIRATA

FEBRUÁR

Az 1944. évi állami költségvetés és anyagi ügyeink.

Folyóiratunk januári számában szerkesztőnk már röviden foglalkozott legújabb költségvetésünknek a kultusztárcára eső részével, sőt kiemelte, hogy annak is csak a tanítóképzésre vonatkozó adatait kívánta megismertetni. Nem terjeszkedve ki a részletekre, kénytelen volt megállapítani, hogy a költségvetés a tanítóképzés területét viszonylagosan elhanyagolja. Kénytelen volt azt is megállapítani, hogy a kultuszkormány programja és megvalósítására irányuló eljárása között bizonyos következetlenséget láthatunk. Miniszterünk nagyszerűen felépített, sok irányban meggyőző erejű beszédében világosan és határozottan kifejtette népoktatási kultúrpolitikai programját, melynek vezérgondolata a nép széles rétegeinek szellemi, erkölcsi emelése és erősítése. Amit ezek érdekében áldozunk, az végeredményben az egész nemzet erősödését és jobb jövőjét jelenti. Szerkesztőnk szerint is ezt a szellemi és erkölcsi felemelést nagyrészt és lényegesen a tanítótság végzi. Ezt pedig csak úgy végezheti, ha egészen sajátos, magas színvonalú, szakszerű, jó képzésben részesül. A népnevelés és néperősítés legfőbb tényezője a jó tanítóképzés. A tanügyi kormányzatnak tehát a tanítóképzést is fel kellett volna karolnia s ennek a felkarolásnak a költségvetésben is különleges többletben kellett volna kifejeződnie s valami szociális többletet a tanítóképző tanárságnak is kellett volna kapnia.

Szerkesztőnk ezen általános megállapításait megelőzően közli a kultusztárca olyan intézkedését, mely az oktatók egész egyetemét nagy örömmel töltheti el és ez a tanárok és tanítók helyettesi szolgálatának egy évre való lecsökkentése. Rámutat olyan intézkedésekre is, amelyek néhány iskolafaj oktatóinak részleges szociális örömmel is szolgálnak. De nem közölhet semmi olyant, ami a tanítóképző tanárságnak hozott volna ilyen részletörömöt. Nem meglepő tehát, ha a mi szempontunkból igazi háborúsnak nevezett, színtelen és szűkmarkú költségvetéssel csak nagy általánosságban foglalkozik és megelégszik „bőven eleget hangoztatott sérelmeink” rövid felsorolásával.

Teljes egyetértésben szerkesztőnk felfogásával, mégis szükségét éreztük annak, hogy az 1944-es költségvetésünket ne csak részletesen tanulmányozzuk, hanem amennyire folyóiratunk kényszerítően szűk terjedelme azt megengedi, kissé bővebben is ismertessük, rámutatva azokra a nehéz anyagi viszonyokra, amelyek majdnem teljesen azo-

nosak az egész oktatói karával és amelyeket eléggé részletesen tették szóvá törvényhozásunk tagjai nemcsak a képviselőházban, de a fel-sőházban is.

Az 1944. évi állami költségvetés végösszegei a következők: I. Állami közigazgatás a) összes kiadás 4.180 millió P., b) összes be-vétel 3.906 millió P. Hiány: 274 millió P. II. Állami üzemek a) összes kiadás 1.967.1 millió P., b) összes bevétel 1.960.7 millió P. Hiány 6.4 millió P. Együtt az összes kiadás 6,147.1 millió P., bev. 5.866.7 millió P. Hiány: 820.4 millió P., mely hitelművelet útján fedezendő.

A költségvetés benyújtásakor a pénzügyminiszter kijelentette, hogy az a világháború okozta rendkívüli viszonyok között készült. Figyelembe kellett venni elsősorban a honvédelmi igényeket; a pol-gári célokat a lehetőséghez képest; harmadik szempont volt a szo-cióális gondoskodás fenntartása és amennyiben lehet, kiszélesítése; negyedik a pénzpólitikai szempont, amely azt diktálta, hogy a mi-niszter a gazdaságosság elvét érvényesítse. Még megjegyezte, hogy a költségvetésben nem irányozták elő a honvédség további fejlesztésének költségét és a mozgósítással kapcsolatos költséget.

A vallás- és közoktatásügyi minisztérium költségvetése az állami igazgatás költségvetésének számadatain keresztül vizsgálva, a maga 374.5 millió pengős összegével az egyes tárcák között nagyságra nézve a negyedik helyet foglalta el. Vagyis megtartotta azt a helyet, amelyet eddig elfoglalt. Összege az 1943-as évvel szemben 96.5 mil-liós többletet mutat (kb. 35%-os emelkedésnek felel meg). Minisz-terünk már az 1943-as költségvetési beszédében rámutatott arra, hogy az nem parádés költségvetés, hanem alkalmazkodik a háborús idők realitásához. Az azóta eltelt újabb háborús esztendő s a há-borús viszonyok természetesen fokozott mértékben rányomják bélye-güket a mostani költségvetésre is. „Nem kétséges, — jelentette ki a miniszter — hogy a közvetlen honvédelmi feladatok elsősorban veszik igénybe az ország pénzügyi erejét és azonkívül most kell gondoskodnunk költségvetésileg a nyáron már végrehajtott általános illetményemelés költségeiről is. Ez különösen súlyos terhet, 76 millió pengő többletet jelent tárcámnál, amelynél — az igazságügyminisz-tériumot leszámítva — az összes tárcák között legnagyobb százalé-kban szerepelnek a személyi kiadások. A dologi természetű kiadások-nál a legnagyobb takarékoság mellett is számolni kellett az árvi-szonyok alakulásával. Ez kereken tízmillió P. többletet tett szüksé-gessé. Ekképpen a személyi és dologi kiadások együttesen 86 millió P. szükségszerű többletet jelentenek. Tehát az oroszlánrészét annak a nem egészen 96.5 millió pengőnek, amennyivel tárcám 1944. évi előirányzata több az 1943. évi előirányzatnál. Érthető tehát, hogy ilyen körülmények között a tárca különleges feladatai és problémái csak szerény mértékben juthatnak érvényre és be kell érnem a meg-kezdett program lassúbb továbbfejlesztésével, egyes részletkérdé-sek megoldásával”.

Ezekből a számadatokból azt láthatjuk, hogy ha a vallás- és

között. minisztérium költségvetése nagyságra nézve mindjárt a negyedik helyet foglalja is el, de nem teszi ki az egész költségvetésnek (4,180 millió P-nek) még a 10%-át sem. Első legfontosabb feladat lenne tehát a jövőben a vall.- és közoktatásügyi költségvetésnek a többiekkel szemben való emelése. Ennek az 1944-es vall.- és közoktatásügyi költségvetésnek 15 tétele közül a 8. a líceumok és tanítóképzőintézeteké. Az ezekre előirányzott összes kiadás 7,262.100 P. (1944. évi többlete 1,618.500 P.); összes bevétel 1,464.000 P. (1944-ben 514.500 P.-vel több, mint 1943-ban). Ez a többlet közel 33%-os emelkedésnek felel meg, amilyent a többi 14 tétel közül egy sem ér el és így megállapíthatjuk, hogy a líceumok és tanítóképző-intézetek jövedelmeznek aránylagosan legtöbbit a vall. és közoktatási minisztériumnak. Bevételekről, jövedelmekről lévén szó, mindjárt állapítjuk meg, hogy intézeteink kiadásai 20.1%-át fedezik; a polgári iskolák 15.3%-át; a gimnáziumok 14.9%-át; a gazdasági irányú iskolák mindössze 6.9%-át. Feleslegesnek találok közölni, hogy az egyes iskolafajták kiadásaira mekkora összegeket irányoz elő a költségvetés és a rövidség kedvéért csak annyit állapítok meg, hogy a polgári iskolák kiadási tétele 2.65-szor, a gimnáziumoké 4.59-szor, a népoktatásé 22.39-szor több, mint a líceumok és a tanítóképzőké. Ez természetes, hiszen a mi iskoláink száma jóval kisebb mint az említetteké. De azt már kevésbbé tartjuk természetesnek, hogy az 1944-re előállott többlet-dotációja a polg. iskoláknak nem 2.65-szoros a mienknek, hanem 3.6-szerese, a gimnáziumoké pedig a 4.59-szoros helyett 5.2. Ez a csekély 0.6 kb. egy millió pengő többletet jelent a gimnáziumoknak és még nagyobb összeget tesz ki a polgári iskoláknál. Ettől az utóbbi iskolatípustól a legkevésbbé sajnáljuk, mert több kedvező és méltányos reformintézkedés érte ez évben, hogy ezzel is emlékezetessé váljék a nagy hivatást betöltő és az előadó szerint „legjobb magyar iskola-fajta” létesítésének 75. évfordulója. A gimnáziumok költségvetésének részletezésénél olyan tételeket látunk, amilyenekre nálunk is nagy szükség lenne. Ilyen pl. a növendékek tanulmányi kirándulására beállított 31.500 P; vagy a gimnáziumok tanári és ifjúsági könyvtárainak felújítási költségeire 150.000 P. Segélyezések címén a mi költségvetésünkben 42.000 P. szerepel. A 4.59-szoros szorzószám alapján ott 192.000 P. lenne esedékes. E helyett 6-szoros az összeg: 254.000 P. Nem sajnáljuk a nagyobb összegeket a gimnáziumoktól sem, hisz ott is nagyok a szükségletek, de ha mi úgy érezzük, hogy nálunk még nagyobbak, akkor igazságot csak úgy tehetünk, ha az arálynak megfelelően mérünk.

Az arányt, az egyforma elbánás sokszor hangoztatott elvét, szerettük volna végrehajtva látni abban, amit már szerkesztőnk is szóvá tett folyóiratunk januári számában. Ez idősebb tanáraink előtt az V. fiz. osztálynak megnyitása, úgy, miként ez már megtörtént az 1943-as költségvetésben az olyan kiváló gimnáziumi tanárok részére, akik nem igazgatói munkakörben teljesítenek szolgálatot. Legutóbbi emlékiratainkban részletesen kifejtettük, hogy hosszabb időt igénylő (és így magasabbfokú) tanítóképző tanári képzésünk elle-

nére sem kérünk kedvezőbb anyagi elbánást a gimnáziumi kartársakénál, de hátrányba velük szemben nem juthatunk, mikor egyébként is velük mindig egy vonalban haladtunk. Méltánylandó kérésünk éppenúgy nem teljesült, miként a fizetési osztályokba való megoszlásunk igazságos arányosítása. Ez a kedvezőtlen elosztás a legszembetűnőbben az igazgatók státusában látszik. A mi intézeteink igazgatói közül 20% van az V. f. o.-ban, a gimnáziumoknál 33.65%; a VI. f. o.-ban nálunk 52%, gimnáziumokban 51.92%; a legkisebbik VII. f. o.-ban nálunk az igazgatók 28%-a, a gimnáziumoknál csak 14.23% foglal helyet. Ez a kedvezőtlen megoszlás legbántóbb sérelmeink egyike ama másik mellett, hogy idősebb, érdemes és kiváló tanáraink előtt még nem nyílt meg az V. f. o.

A költségvetés tárgyalásakor legtöbbet a népoktatást és a népiskolai tanítót emlegették. A képviselőházi előadó után már az első szónok (*Mester M.*) kijelenti, hogy „ami a tanítók szociális helyzetét illeti, elismeri, hogy ezen a téren az utóbbi időben több intézkedés történt, de ez még mindig kevés”. *László Dénes* szerint „lényegesen javult a tanítók és tanárok helyzete... Mindez azonban nem teszi szükségtelemmé ennek az egész kérdésnek gyökeres rendezését. Nem lehet semmiféle érvet elfogadni annak igazolására, hogy már most, ebben a háborús esztendőben nem lehet a tanítói és tanári fizetéseket a legsürgősebben felemelni”. *V. Makray L.* szerint „A tanítók és tanárok fizetésének kérdése kérés formájában a legtöbb szónok ajkán felszínre került. Én is csatlakozom ehhez. Természetesen a nemzeti életnek egyik legfontosabb területén dolgoznak ezek a nemzet napszámosai, béke harcosai és vitézei. Voltaképpen nagyon örülnék, ha egy szegény tanítónak, mint a nemzet napszámosának, annyi fizetése volna, mint amennyi ma egy napszámosnak a jövedelme”. *Demkó M.* kalapot szeretne emelni ez alkalommal az ország tanítósága előtt — és annak a reményének ad kifejezést, hogy „nem fog soká késni az az idő, amikor valóban emberi módon, kultúrmunkásokhoz illő módon élhetnek a tanítók és végezhetik nagy nemzeti feladatukat”. A délvidéki *Bogner J.* szerint a jó tanító apostola nemzetének és ő a jó tanítóban látja a jövő magyar generáció és a jövő Magyarország legszebb biztosítékait. *Budinszky L.* tapasztalatai alapján állapítja meg, hogy a jó tanító csodákat tud művelni és a népiskolának a lelke vagy motorja a tanító. Hogy mit csináltak „a megszállott lelkű tanítók, tanárok fajtájukért, nemzetükért”, azt az erdélyiek egyik képviselője, *Kortsmáros L.* mondta el.

Megegyeztek az összes felszólalók abban, hogy „az elemi iskolai nevelést tehát minden eszközzel emelni kell.” Majdnem kivétel nélkül egyetértettek abban is, hogy ezt a tanítóság szociális helyzetének a megjavításával kell elsősorban biztosítani. Egy felsőházi tag (*Szabó-Szabovljevic D.*) egyenesen felveti a kérdést, nem lehetne-e mellőzni egyáltalában „a segédtaneri funkciót? Miért nem kerülhet be a tanító mindjárt a XI. fiz. osztályba? Sőt ne is a XI. fiz. osztályba, hanem a X. fiz. osztályba?...” A képviselők

közül csak az első felszólaló (Mester M.) állapította meg, hogy nem elég a szociális helyzet megjavítása; a tanítóképzés tekintetében kell a legszigorúbb szelekciót alkalmazni. Ezt úgy gondolja megvalósíthatónak, hogy a tanítóképzőkbe „ne a középosztály gyenge elemei, hanem a falu tehetséges, szegény elemei kerüljenek be... Hangok hallatszanak, hogy nincs szükség az állami tanítóképzőkben egységes tanítóképzésre. Nincs idő az indokolásra, ezért csak kijelentem, hogy mi az egységes tanítóképzés fenntartását és fejlesztését tartjuk szükségesnek, bármilyen tiszteletreméltó helyről hangozzék is el az ellenkező álláspont”. Ugyancsak a felsőházban is egyetlen ehhez hasonló felszólalás hangzott el, *Ferenczy Gábor*, a felsőház első tanító-tagjának az ajkáról. Nem boncolgatja az anyagi kérdéseket, mert örömmel állapítja meg, „hogy az igen t. Felsőház szónokai majdnem kivétel nélkül állást foglaltak a tanítók jobb anyagi ellátásának érdekében. A népi Magyarország biztos alapjának, a lelkiileg és szellemileg kiművelt magyar népnek a minőségi nemzetnevelőivel foglalkozik, kik között „természetesen hivatásuknál fogva az első helyen kell állniok a néptanítóknak. Így kerül a kérdések előterébe a tanítóképzés. Hallottunk több véleményt a tanítóképzésről. Némely oldalról azt mondják, hogy nem volt szükség a tanítóképzés idejének felemelésére. Vallom és hiszem, hogy szükség volt és szükség van rá, de nem annyira a tudás szempontjából, az értelmi szempontból való továbbképzés érdekében, hanem gyakorlati szempontból... Azt is állítjuk és tudjuk, hogy az igazi falusi népnevelők azoknak a falusi egyszerű embereknek a gyermekei közül képezhetők ki, akik a faluból kerültek ki és akiknek a faluban gyökerük van. Ezért tartanám nagyon szükségesnek, hogy a tanítóképzőkben minél több anyagi támogatást kapjanak tanulmányaik folytatására az egyszerű falusi emberek kiváló, tehetséges gyermekei.”

Az általános helyesléssel fogadott beszéden kívül aztán a tanítóképzéssel és tanáraival, vagy anyagi ügyeivel senki más nem foglalkozott. Csak a képviselőházi vita befejeztével érintette miniszterünk nagyhatású beszédében a tanítóképzést a tanítóhiánnyal és a népműveléssel kapcsolatban. Megemlítette u. i., hogy febr. havában a tanítóképzőintézetek utolsóéves növendékei közül az önként vállalkozókat már tanítói szolgálatra osztotta be. Az iskolán kívüli népművelés továbbfejlesztésének érdekében pedig többek között tervbevette a népművelési ismereteknek a tanítóképző-intézetekben kötelező tárgyként való tanítását.

Ha a tanítóképzőintézeti tanárságról külön nem is történt megemlékezés, annál több beszéd hangzott el volt középiskolai és polgáriiskolai tanárok és jelenleg képviselők részéről. Így *Hokky Károly* párhuzamot vont a régi tanárok és a mostaniak között. „A lelkesedés és az önfeláldozás meg lehetett akkor, amikor a nevelők minden tekintetben kedvezőbb helyzetben voltak. Az akkori tanár egészen másképpen élt és élte is, mint a mai. Manapság az a szegény tanító vagy tanár kénytelen azután futkosni, hogy milyen mellékfoglalkozást lehetne szerezni, családjának élelmet, télirevaló

fát szerezni; az ilyesmibe kifulladás a tanár, elveszti lelkesedését. A kiválóbb tanítók kerüljenek be a község képviselőtestületébe, kisdécsébe. Gondoskodjanak arról, hogy a képviselőházba és a felsőházba is bejussanak". Szabó Zoltán „az egész tanári státus összeolvasztását vagy talán még inkább az egész nevelőrendnek ugyanolyan külön státussá emelését, mint amilyen a bírói és a katonatiszti hivatás külön státusa" teszi szóvá. Vámos János pedig kifejti, hogy „amikor kultúrfőleányról beszélünk, ezt csak úgy tudjuk biztosítani, ha megfelelő intézményeink mellett megfelelő tanári, oktatói karunk van. Ennek léte, illetőleg emelkedettsége, szellemi felkészültsége, kedve, lendülete csak akkor van biztosítva, ha kellő anyagi támogatásban részesül és életét, egész családjának jövőjét anyagilag biztosítja az állam. Körtsmáros László és Rapcsányi László különösebben a polg. iskolai tanárok jobb anyagi ellátását sürgették. Körtsmáros örömmel látja, „hogya a miniszter úr megérdemelt ajándékot nyújt át a polg. isk. 75 éves jubileuma alkalmából a polgári iskolák tanári testületének. De nagyobb lenne ez az ajándék, ha a nagyobb megbecsülést érdemlő polg. isk. tanárok, illetve igazgatók részére a miniszter úr megnyitná az V. fiz. osztályt. Ezek a tanárok is ugyanolyan végzettséggel rendelkeznek, mint a középiskolai tanárok". Rapcsányi pedig kifejtette, hogy „a polg. iskolai tanárság éppen úgy átesik az egyetemi — mondjuk így — kiképzésen, mint a középiskolai tanárság, éppen úgy négy esztendeig tanulnak, mint a középiskolai tanárjelöltek, amikor azonban a minősítésre kerül, az egyik a másikkal szemben hat esztendőre veszt csak azért, mert őt polg. iskolai tanárnak hívják, a másikat pedig középiskolai tanárnak". Felveti, hogy nem volna-e érdemes és főképpen célszerű az egységes tanárképzés bevezetése.

Végül a gimnázium sorsával és helyzetével kapcsolatban Halasy-Nagy József felsőházi tag és egyetemi tanár fejtette ki, milyen szüksége van az iskolának a jó tanárra. Attól tart, hogy a fegyverek zajának elültével sem lesz a tanári pálya vonzó az ifjúság legjobbjaira. „A tanár életéből hiányzik a biztonságot nyújtó kellő anyagi javadalmazás és az őt munkájáért méltán megillető társadalmi megbecsülés. A tanári pálya ezért a két okért belső tartalmában és külső súlyában egyaránt lejtőre jutott. Pedig nem volt mindig ez a helyzet. Egy emberöltővel ezelőtt még a középiskolai tanár munkájának különleges voltát azzal ismerte el a törvényhozás, hogy minden más tisztviselővel szemben tíz évvel hamarabb, 30 évi szolgálati év után engedélyezte számára a teljes nyugellátást. Fizetését az első folyamodású bírókéval egyenlő színén tartotta és ezenkívül ötvenkint korpótlékban is részesítette. De hol van már a tavalyi hó! Ma a tanárnak is 35 esztendeig kell szolgálnia, vagyis akkor, amikor más tisztviselői kategóriák szolgálati idejét a törvényhozás öt évvel leszállította, az övét öt évvel felemelte. Nincs korpótléka és a bírák javadalmáról a tanár ma már álmodni sem mer." Halasy-Nagy József, mikor az egy emberöltővel ezelőtti állapotokat idézte, szóról-szóra a tanítóképző-tanárok akkori helyzetét is idézte, mert ugyanaz

volt a mi tanárságunk helyzete és szolgálati ideje. Beszédét így folytatta: „Ma már az V. fizetési osztályt is megnyitotta a miniszter úr a középiskolai tanárok egy igen csekély hányada előtt, de azt kérdezem, mit ér, ha 5—10 tanár magas címet kap és sok tíz, meg száz, meg ezer tovább nyomorog. Bátor vagyok ajánlani a miniszter úrnak, hogy térjen vissza a pótlék rendszeréhez és részesítse a középiskolai tanárságot a mai fizetés mellett már kezdettől fogva különleges munkájának megfelelő működési pótlékban.”

Az idézett beszédekből megállapíthatjuk, hogy úgy a képviselőházban, mint a felsőházban a legteljesebb megértéssel támogatták az összes oktatóknak minden fajta és elsősorban az anyagi érdekeit és törekvéseit. Azt mondhatnók, hogy nyitott kapukat döngöttek, mert miniszterünkben is megvan a teljes jóakarát az erőteljesebb segíteshez. Halasy-Nagy J. felvetett kitűnő javaslatára is az volt a megjegyzése, hogy a felvetett kérdéssel továbbra is foglalkozni fog. A mai nehéz államháztartási helyzetben azonban azt hiszi, hogy egyetértenek vele abban, hogy gyökeres megoldást nem lehet hozni. A képviselőházi vita lezárásakor is azt állapította meg, hogy az iskolahálózat kérdésének megoldását is csak a háború okozta mai nehéz pénzügyi helyzet akadályozza. „A szellemi feltételek maradéktalan megvalósítására sem gondolhatunk most, amikor létfenntartásunkért vállalt példátlan küzdelem minden eddiginél nagyobb áldozatot követel tőlünk. Azért erről a helyről is felhívom nemcsak az érdemes tanítói kart, hanem a nemzetnevelés minden hivatásos munkását is, őrizték meg ezekben a válságos időkben lelkük nyugalma és erejét. Ezzel annak a hitét és reményét is erősítik nemcsak önmagunkban, hanem a nemzetben és annak felelős vezetőiben is, hogy elérkezik az az idő, amikor a nemzetnevelők problémáit magas szűk hivatásukhoz méltóan oldhatjuk majd meg”. Bízunk benne, hogy ez az idő mielőbb elérkezik és addig is megtesz az államhatalom mindent, hogy oktatóinak, szellemi hadseregének legalább a legszükségesebbeket nemcsak pénzben, de természetben is biztosítja, előteremtí és legbántóbb sérelmeit kiküszöböli. *Mesterházy Jenő.*

Az ifjú tanító helyzeti és hivatáslélektani vizsgálata.

— Negyedik, befejező közlemény. —

VI. A nevelői pálya értékelése.

1. *A tanítóhiány jelensége.* Nagy átalakulások korában élünk s a forrongó világkatlanban máról holnapra változik minden. Az események a nevelésügyben is éreztetik hatásukat. A háború parancsolta szükség sok helyen katonai szolgálatra hívta be a fiatal tanítóságot. A kis falusi, vagy tanyai iskolák kapui a tudásra szomjas kis gyermekarcok előtt átmenetileg bezárultak. De nemcsak ez okból kifolyólag, hanem a területgyarapodásunkból eredő tanítói létszámcsökkenés miatt, legfőképpen pedig a tanító közismert szociális és

anyagi küzdelmei miatt, az újabb időben a népnevelői pályát az elnéptelenedés veszélye fenyegeti. Nem szorul magyarázatra, hogy a tanítóhiány milyen mélyreható következményekkel jár népnevelésünkben. Mégis, egészen röviden érdemes felidézni az ifjú tanító emlékezésén keresztül szűrt néhány megjegyzést ez állapotra vonatkozólag. Tizenegyedik kérdésünk ezt célozza: *A tanítóhiány milyen hatással volt iskolájára?*

Különösen a visszatért területek érezték meg a tanítóhiányt: „1940-ben, Erdély felszabadulásakor takarodtak ki az oláhok erről a telepről. Minden oláh itt hagyott mindent, most 75 vitéz családot telepítettek le. Tanítás huzamos ideig nem volt”. — „Az első magyar nyelvű tanítás a Délvidék felszabadulása óta. A szerb tanítók nagyon váltakoztak, a gyermekeket odahaza tanították, ezért az iskolára sok munka várt. Habár tudtak is a gyermekek, de a magyar fordítást nem igen értették. Nevelni is nehéz volt, mert a már rosszul tanított és elferdített anyagot jóra köszörsülni mindig nehezebb, mintha a gyermek nem tud semmiről”.

De egyéb helyeken is hasonló a helyzet, ahol az ifjú tanítók megfordulnak: „Iskolám az idén alakult s én voltam az első tanító”. — „Az én iskolámban évek óta nem volt állandó tanító. Az utolsó 2 év alatt pedig 1 tanító volt, az is csak néhány napig”. — „A tanítás évek óta rendszertelenül folyt. Hol volt tanító, hol nem”. — „Az iskola tanítóval való ellátása nagyon hiányos volt, a tanítás több-kevesebb ideig szünetelt”.

Az átmeneti állapotokon helyenként a falu lelkészei igyekeznek segíteni: „Másfél évig a tanítást a lelkész végezte, állandó csendes foglalkozással és rengeteg szünettel”. — „Két év óta hiányzott a tanítás. Közben a plébános úr egy-két hónapot minden évben foglalkozott a gyermekekkel”.

Elképzelhető, hogy a tanítóhiány milyen kihatással van a népiskolára s az ifjú tanító helyzetére: „Tanyai iskolámban már 2 év óta nem volt tanító, már nagyon várt mindenki. Panaszkodtak, hogy a gyermekek elmaradnak s kértek is tanítót. Azonban megfordult a helyzet. Míg nem mentem oda, az volt a baj. Mikor már odaértem, az volt a másik baj. Azt mondták, a gyermekekre otthon is szükség van, minek az iskola. Egyébként a nép jó volt, szinte tölem várt mindent”. — „Az utolsó 4 évben 10 tanító tanított, ebben az évben előttem nem volt ott tanító. A gyermekek elszoktak a pontos iskolába járástól. A felsőtagozat eredményes tanítását gátolta a sok bűntetlenül hagyott igazolatlan mulasztás”. — „Nyolc hónapig nem volt a faluban tanító és ezt a falu megérezte. Hallottam az emberektől, hogy az a baj, hogy soha nincsen állandó tanítójuk s így a falu sem olyan, mintha egy vezetője lett volna”. — „Két év óta nem volt tanítás, nehéz dolgom volt, a gyermekek elszoktak az iskolától, fegyelmezetlenek, piszkosak voltak. Nehéz munkát kellett végezni, hogy őket az iskolához és emberhez méltó viselkedésre szoktassam. A felnőttek nevelése még nehezebb volt. A népművelési előadásokon igen sok bajom volt velük”.

Ifjú tanítóink valóban áldásos munkát végeztek kint az országban, amikor a legmostohább körülmények között, hazafias lelkesedéssel magukra vállalták a járatlanságukból származó minden nehézségüket. A tanítóhiány megoldásával kapcsolatos kérdésekkel e helyen mi nem foglalkozunk, itt csupán annyit eleveníthetünk fel, ami az ifjú tanító helyzetének ismeretével van összefüggésben: „Mielőtt kikerültem volna állomáshelyemre, 5 hónapi szünet volt az iskolában tanítóhiány miatt. Azelőtt is mindig nagy szünetek voltak. Ezen a helyen tanító hosszabb ideig nem maradt meg. Ez az iskola 27 éve működik és én voltam a 20-ik, aki itt kint tanítottam. Ezt azzal lehet magyarázni, hogy elhagyott helyen fekszik (22 km-re a várostól, 11 km-re a vasúttól). De a másik ok a népben található, mely szinte örült, amikor elmentem. Én hiszem és tudom, hogy következetes munkával lehetne ezen javítani; sajnos, eddig soha senki sem vállalta ezt az apostoli feladatot”. — Ez az áldásos magvetői munka talán ifjú tanítónk feladatát, az eljövendő tanítónemzedék elhívását jelenti.

2. A tanítói hivatástudat. Ha a tanítójelölteknek a nevelői pálya iránt kialakított nézeteit közelebbről szemügyre vesszük, hivatáslélektani szempontból értékes megnyilatkozásokat olvashatunk. Annál is inkább kívánatos az ifjú tanítók hivatástudatának vizsgálata, mert ők annak idején a líceum első osztályába oly növendék-ként iratkoztak be, mint akik javarészt nem akarnak eredetileg a tanítói pályára lépni. Tanulmányaik utolsó két évfolyamát, a IV. és V. osztályt már mint tanítónövendékek végezték el, a honvédelmi törvény felhatalmazása alapján kibocsátott miniszteri rendelet értelmében. Amikor a VKM. a gyakorlatra való bocsátás rendeletét kiadta, a jelöltek mindannyian jelentkeztek szolgálatra. Mindnyájan megérte az idők parancsoló szavát, hazafias érzéstől indítva, e mellett sokan a gyakorlatszerzés vágyától, mások pedig a tanítói pálya iránti kíváncsiságtól ösztönözve vállalkoztak arra, hogy az általuk még ismeretlen hivatásba beleszököljenek. Az ifjú tanító helyzetének megismerése után, hátra van még annak vizsgálata, hogy a tanító életkörülményeibe belehelyezkedett és munkáját megtapasztalt jelölt milyen benyomásokkal távozott próba-munkahelyéről? Mert ez a félévi gyakorlat valóban próbatételnek számított a jelölteknek, hiszen sokan most döntöttek, vajjon igazán megszerették-e ezt a hivatást, mely felé akaratukon kívül terelődtek, vagy pedig végkép kiábrándultak belőle? Tizenkettedik és egyúttal utolsó kérdésünk ezt óhajtja kutatni: *A gyakorlat milyen változást idézett elő nevelői felfogásában, hivatástudatában? Milyennek értékeli ezután a tanítói pályát?*

A válaszok statisztikai képe a következő:

Hivatástudatában felébredt, megszilárdult	52 %
Közömbös, ingadozó, csaldott a tanítói pálya iránt	38 %
Teljes taszítást, elkedvetlenedést fejez ki a tanítói pálya iránt	10 %

Összesen: 100 %

a) Először azokat a motívumokat ismertetjük, amelyek miatt a jelöltek a tanítói pálya iránt elkedvetlenedést, teljes csalódást éreznek.

Miért nincsen a jelöltek 10%-ában hivatástudat? Az elsők között az anyagi motívumok szerepelnek: „Ennek a gyakorlatnak sok haszna volt, mert megismertem az igazi népiskolát. Most már nem tudok úgy lelkesedni a tanítói pályáért, mint mielőtt kimentem volna. Igaz, ez szép pálya, de 115 P fizetésért nem érdemes működni, mert ma pl. egy kubikos is többet keres egy néptanítónál. Én nem fogok ezek után ezen a pályán működni.” — „A tanítóság áldásos munka, értéke felbecsülhetetlen, de munkálkodni benne még nem érdemes, majd csak akkor, ha a hangzatosság után tettekben is becsülik.”

A fárasztó tanítói munka is taszító hatással van némely jelöltre: „Megtanultam, hogy az élet nem olyan, mint az iskola. Tisztelem és becsülöm most már a tanítókat, mert látom, hogy nehéz, hálátlan munkát végeznek. Én azonban más pályát választok azok után, amiket kint az életben tapasztaltam.”

A hivatásérvzés felébredésének hiánya is motívuma a tanítói pályáról való távozásnak: „Annyira megismertem ezt a pályát, hogy szent elhatározásom, hogy vagy tovább tanuló, vagy más pályát választok.” — „A tanítói pályát nem szerettem, most sem tudom megkedvelni. Van benne sok szépség, amit sokszor tapasztaltam, mindamelltt nem érzek vonzalmat hozzá. Már pedig csak az menjen tanítónak, aki hivatást érez hozzá. Most teljesen belefeledtem a munkába, de érzem, egész életemen át ezt nem tudnám megcsinálni. Rossz tanító pedig nem akarok lenni.”

b) A jelöltek 38%-a közömbös, habozó, csalódott (sokan zárkózt) álláspontot foglalnak el hivatáskutató kérdésünkkel szemben. A fentebb ismertett indítóokok itt is ismétlődnek.

Az anyagi motívumok kétségkívül gondolkodóba ejtik a jelölteket, vajjon érdemes-e a tanítói pályát hivatásul választani: „Ezt a pályát csak igazán hivatásból lehet elvégezni. Ezt a hivatást nem lehet pénzzel megfizetni sohasem, de ez a mostani fizetés még az egyszerű létfeltételekhez sem elégséges.” — „Az ilyen, szinte baromi munkához tényleg hivatás kell és annyi fizetés, hogy az ember megélhessen iskoláihoz képest, s ne azon kelljen a fejet törni, hogy mit együnk holnap, mert akkor az egész munkát nem tudjuk szívvel-lélekkel végezni, bárhogy akarjuk is.”

A gyakorlattal járó küzdelmek és nehézségek emlékei sok jelöltet gondolkodóvá, más esetben fásulttá tesznek a hivatás iránt: „Ma teljesen másként nézem a tanítói hivatást, mint annak idején. Tanítónak lenni nem gyerekjáték. Sok minden akadályt kell leküzdenie és sok csalódáson keresztül mennie.” — „Jobb lett volna előbb leképesítőzni, így rengeteg munka szakadt ránk és amelltt még a nyarunkat is elvesztettük. Ezek után úgy látom, hogy minden tanító előtt le a kalappal, mert ez a munka lelkiismeretes végzéssel nem embernek való.” — „Különösen nehéznek tartom a sok beszédet, amit egy tanítónak csak egy délelött folyamán kell végeznie.” —

„Sok tapasztalat volt ez számomra. Különösen a kisebbségi vidéken működő magyar tanító munkáját nem veszik figyelembe az életben. Pedig a más anyanyelvű gyermekeket nehezebb magyarul tanítani, mint a saját nyelvükön.” — „Igaz, hogy nem így képzeltem el a pályámat, de hát belenyugodtam. Sok minden próbára tette az embert és bizony néha azt gondoltam magamban: érdemes? Azután később rájöttem arra, hogy az életben sok minden másképen van, mint az iskolában. Sokat tanultam és tapasztaltam.”

A tanító kevésbbé megbecsülése és társadalmi helyzete is motívuma az ingadozásnak: „Eddig azt gondoltam, hogy a pályánk egyike a legkönnyebbeknek. A tapasztalatom azonban éppen ennek ellenkezőjét mutatja. Láttam, hogy mindenki engem figyel. Általában irigységet tapasztaltam személyem iránt és alattomossgot. A tanítói pálya igen nehéz és sok lemondást kíván. Az életben azt tanultam, hogy véleményt ne mondjon az ember senkinek sem, hanem tartsa meg magában.” — „Gyakorlatom alatt azt a tapasztalatot szűrtem le, hogy akármilyen szép hivatás is a tanítóság, mégis sok nehézséggel jár, mert a legtöbb bíráltnak van kitéve. A tanítónak a megtettesült tökéletességnek kell lennie mindenben.” — „Sokkal nehezebb a tanítóság, mint gondoltam. A legértékesebb munkát itt lehet végezni és itt is végzik, de nem becsülik meg”.

Van olyan jelölt, akiben a képesítő-vizsgától való félelem elnyom minden más gondolatot: „Hátrány volt, hogy sok mindent elfelejtettünk, amit tudtunk. Most már az a fontos, hogy a képesítővizsgán legyen megértés az elnök részéről. Mert nem az a fontos, hogy tudja-e Sokratest, meg a többit neveléstörténetből, hanem vegyék figyelembe azt is, hogy kint az életben megfelelt és imádta a nép.”

Akadnak olyanok is, akik társaik hatására a döntést halogtadják, s válaszukból nem derül ki világos szándékuk: „Gyakorlati ismeretekre ugyan szert tettünk, de tanulmányi szempontból sokat veszítettünk. Azonkívül sok kollégám jutott arra az elhatározásra, hogy minden lesz, csak tanító nem.”

A habozók, közömbösök közül is néhányan meglátták a tanítói pálya elviselhetőségét: „Kénytelen voltam arról meggyőződni, hogy valóban hivatásszeretet kell a tanítószkodáshoz. Különben így tanyán visszavonulva az élettől és hetekig intelligens emberrel nem beszélve, az is megtörténhet, hogy a tanító maga is elparlagiasodik. Velem talán ilyen nem fordulna elő.” — „Ilyen viszonyok között, ahol egy tanítónak 130 gyermeket kell tanítania, nincs aranyélete, itt csak a hivatásszeretet segíthet. A lakosság pedig sokszor ellenségesen viselkedik a tanítóval, mert nem olyan anyagelvvű, mint ők.” — „A kihelyezésem egy hályogot vett le a szememről. Megláttam azt, hogy aki tanítónak megy, szent hivatást kell éreznie. Szerintem jobban kell szeretnie a hivatását, mint egy papnak. Talán senkinek sincs olyan munkája, mint neki.”

c) A jelöltek 52%-ában szilárdan felébredt a nevelői hivatás érzése s a gyakorlat olyan mély benyomást keltett benne, hogy úgy

érzi, örökre, elválaszthatatlanul eljegyezte magát a tanítói hivatással.

Egyesekben kellemes csalódást keltett a féléves működés és hivatásukat megszerették: „Szerintem nagy előnye volt a tanítói gyakorlatnak, mert itt vagy megszerette az ember a tanítói pályát, vagy kiábrándult belőle. Nekem nagyon megtetszett. Ha felekezeti tanító lehetek, megyek vissza, várnak...” — „Nagyon tudom szeretni a tanítói pályát. Annyi örömöm még nem volt, mint az iskolában, különösen mikor az eredményt láttam. A tanítói pályát rosszabbnak gondoltam, mint amilyen volt. Szinte csodálkoztam, mikor annyi szeretetben és megértésben részesültem. Lehet, hogy máshol másképpen van, de az én helyemen nagyon jó volt. A tanítói pálya nehéz és megfizethetetlen, de mindent pótol a gyermekek szeretete és a szülők megbecsülése.”

Másokban a segítség vágya ébred fel, s a nevelő egyik legsajátosabb tulajdonsága így és ehhez hasonlóan nyilatkozik meg: „A tanítói gyakorlatnak reám nézve nagy haszna volt, mert nemcsak a tanítói pályát és annak nehézségeit, szépségeit, de magát az életet is kezdtem megismerni. A tanítói pályát megszerettem, mert láttam, tapasztaltam az elmaradottságot s ezen magam is szeretnék segíteni.” — „Az iskola padjaiban nem ilyennek képzeltem el az életet. Kint elég nehéz a helyzet, de azért én ezek után is csak nevelő leszek, mert amit évtizedek elhanyagoltak, azt valakinek fel kell emelni és a kis emberpalántákat igaz magyaroknak nevelni.”

Vannak olyanok is, akik anyagi előnyök miatt, vagy a jobb jövő reményében szerették meg a tanítói pályát: „A tanítói gyakorlat reám nézve nagy hatással volt. Igen sok önállóságot szereztem. A pályát nagyon szépnek találom. Az ellátásom elsőrangú volt és teljesen ingyenes. A fizetésem minden hónapban teljes egészében megmaradt. Most már csak minden vágyam az, hogy oda kerülhessek vissza tanítónak.” — „Nem ártott ez a pár hónapos tanítóság. Komoly munkát kíván, de szinte lehetetlen megélni belőle. Talán később minden megváltozik. Nem készültem tanítónak, mégis az leszek.”

A hivatás megszeretése s ennek tudatára való rádöbbenés szikrája sokszor csak a tanítói működés és a gyermekekkel való foglalkozás közben pattan ki: „Legnagyobb hasznót az egész népiskola áttekintésében láttam, ami a tanítóképzőben csak halvány sejtelem volt. Egy-egy tanítás most már szervesen összekapcsolódott előttem, nem egy-egy betű, vagy számolási egység tanításáról volt szó, mint növendék koromban, hanem az egész egy fonalat alkotott, melyet én szőttem tovább. A legnagyobb szeretettel foglalkoztam a gyermekekkel. Azt érzem, megszerettem ezt a pályát.” — „Én azelőtt sohasem gondoltam arra, hogy tanító leszek. De mióta kint voltam, mindig éreztem, hogy megszólal belül, bennem valami, hív a gyerekek közé, hol olyan jól éreztem magamat. Szerettem őket s érzem, tudom, hogy ők is szeretnek, tisztán azzal az ártatlan gyermeki szeretettel, ahogyan a gyermeki lélek tud szeretni. Sokszor

olyan boldog voltam közöttük. Ezalatt a pár hónap alatt ébredt fel bennem a tanítói hivatás érzése. Most már csak magyar néptanító akarok lenni." — „Habár sokat kellett szenvednem a bizonytalanságtól, mégis a végén nagyon megszerettem a tanítói pályát." — „Amikor kiindultam az életbe, azzal a gondolattal mentem el, hogy vagy végleg meggyűlölöm, vagy végleg megszeretem a pályámat. S most, a gyakorlat után arra az álláspontra jutottam, hogy érdemes dolgozni — bár mostoha viszonyok között is — ezért a népért, amelyből én is származom. Ha Isten segítségével leteszem a képesítőt, utána feldolgozom ezt az élményekben gazdag pár hónapot. Papírra vetem, hogy ne felejtsem el azokat az apró gyermeki arckokat, azt az áldott jó népet, akikkel pályafutásom kezdetén találkoztam."

Az ifjú lélek a küzdelmekben edződött meg, s a mostoha tényezőkkel folytatott harc csak megerősítette benne szeretetét hivatása iránt: „Hasznunk volt, hogy az életben keserves, izzadságos, nehéz hónapok alatt teljesen magunkra támaszkodva megálltuk a helyünket. Ez pedig életerős, magában bízni tudó magyar ifjúságot jelent. Én magamon keresztül megtanultam, hogy azt a falusi tanítót nem lenézni, hanem becsülni kell, aki az új nemzedéket neveli." — „Mikor megkaptuk a kihelyezést, igen örültem, hogy taníthatok. Kint azonban sok szomorú órát, sőt napot értem meg. Az első hónap szinte borzasztó volt. Később azonban lassan javult a helyzetem (vagy csak én szoktam meg?). Mikor a végén búcsúznom kellett kis tanítványaimtól, az elsőktől életemben, bizony alig tudtam megszólalni. Megérte, hogy egyszer már kint jártam az életben."

A csalódások ellenére is szilárdan ragaszkodik kitűzött életcéljához, hivatása betöltéséhez az ilyen válaszok szerzője: „Tanítói gyakorlatom alatt nagyon sokat tapasztaltam. Sokszor úgy gondoltam, hogy feltétlenül tovább kell mennem, különösen, mikor a fizetésem megkaptam. Azt a munkát, amit kifejtettem, azzal a létfenntartást is alig-alig biztosító fizetéssel nem fizették meg. Sok volt a nehézség, de még most is kitartok azon elhatározásom mellett, hogy tanító maradok." — „Azt mondják, hogy az anyagiakat ne nézze, aki valamihez hivatást érez. Korgó gyomorral és anyagi gondokkal tanítani nem lehet. Fizetésem még éhbérnek is kevés volt, 115.17 P-t kaptam. 100 P a koszt ára, 15 P-ből pedig világítanom és fűtenem kellett. Én mindig tanító akartam lenni, most is hivatást érzek a pálya iránt, szeretek tanítani és szeretem a gyermekeket." — „Nem így gondoltam el a tanítói pályát és munkát. Hogy csalódások fognak érni, arra elkészültem, de ennyire nem számítottam. Azt azonban bátran mondhatom, hogy igazán lelkiismeretes tanító igen kevés van. A hivatásérzésem azonban továbbra is megmaradt és bízom abban, hogy csak a kezdet volt nehéz!"

Ez az igazi hivatástudat, amely az anyagiakon felülemelkedve, a reá leselkedő ezer akadállyal nem törődve, akarati s elhatározó tevékenységét s minden törekvését egy célra összpontosítja: a nevelői hivatás minden körülmények között való szeretésére és a küzdötén

való megmaradásra: „A tanítói hivatást eddig is becsültem, de most tudom, mit jelent tanítónak lenni. Örülök, hogy e nemes és szent nemzetnevelő hivatás útjára léptem. Örülök, hogy tanító, magyar tanító lehetek.” — „A munka sok volt. Délelőtt-délután kellett tanítanom, kántori teendőket végezni, levante-foglalkozást, KALOT-egyesületet vezetni. Viszont erkölcsi sikerem volt s ez az embernek energiát, munkakedvet adott, úgyhogy jó kedvvel, friss erővel végeztem mindig munkámat.” — „Sokat komolyodtam. Az élet valódi ízét kóstoltam. Megszerettem a magyar falut és népét. Belátom, hogy érdemes velük élni és dolgozni értük.” — „Sok tapasztalatot gyűjtöttem össze és még erősebben él bennem a gondolat, hogy tanító maradok. Erős a hivatástudatom a sok nehézség ellenére is, ezen a pályán lehet csak sokat építeni, de jövátéhetetlen lépéseket is tenni.” — „Az én falumban olyan állapotok vannak, hogy bizony nem igen fog kapni tanítót! Ennek ellenére én örömmel vállalkozom tanítói működésre, mert nekünk missziói munkát kell végeznünk a magyar életben, a boldogabb és szebb jövőért...” — „Az első tanítói működésem véget ért. Élményekben gazdag félév után, nemrég levelet hozott a posta számomra. Olvasom, szemeim elhomályosulnak. Az én első tanítványaim hívnak vissza. A levelet egy elsős írta. Tele hibával, egy kicsit csúnya is, de a tartalma mindent feleltet: „Drága jó tanító úr, jöjjön vissza, nagyon várják tanítványai, de különösen (és aláírva egy név, igaz, hogy R-ből majdnem B lett): Rozika.” Sokáig nem tudtam mit kezdeni, mit csinálni, majd levelet írtam: „Megyek.”

d) Végigtekintvén a féléves, oklevél megszerzése előtt állt ifjú tanítók hivatástudatának vizsgálatán, megállapíthatjuk, hogy a tanítóképzés sokat tesz a hivatásra nevelés terén, de még több feladat vár reá a jövőben. Addig azonban ne reméljük a fiatal tanítóság hivatásérzésének 100%-os kibontakozását, míg az összes idevonatkozó tényezők össze nem fognak annak érdekében, hogy a tanítói pálya teljesen gondtól, küzdelmektől és megnemértéstől mentes, ideális, szellemi hivatás legyen. Reméljük, hogy ennek rég óhajtott bekövetkezését a Holnap már magában hordozza.

VII. Tanulságok összefoglalása.

Összegezve az ifjú tanító helyzetéről és hivatástudatáról végzett vizsgálódásaink eredményét, a főbb tanulságokat a következőkben vonhatjuk le:

1. A féléves gyakorlat a tanítójelöltek számára pedagógiai, élet- és emberismereti szempontból, de saját hivatástudatuk kiismerése céljából is bizonyos nyereséget jelentett. Tagadhatatlan, hogy a gyakorlat sok jelöltre hivatásfejlesztő hatást gyakorolt és valamennyiük helytállásának és hivatásérzésének tisztázása, kivizsgálása miatt értékes volt. A tanítóképzésnek azonban a jövőre nézve fontolóra kellene vennie a tanulmányok végére iktatott gyakorlatra-küldés jelentőségét és következményeit. Sok jelöltben kedvetlenséget

váltott ki az a körülmény, hogy *oklevelét csak később, mostoha körülmények között* (tanulmányok megszakítása, a vizsga anyagának felejtése, kínzó nyári tanulás stb.) szerezheti meg azokkal szemben, kik gyakorlatot nem végeztek.

2. Az élet reális látása bizonyosfokú csalódást okozott az ifjú lélekben, mely telve volt romantikával és ideális elképzelésekkel. Azonban rugalmassága és alkalmazkodóképessége az új körülmények zökkenőin és nehézségein eléggé gyorsan keresztülsegítette őt. Az új, megváltozott miliő összetevőit hamarosan megszokja és hozzájuk idomulni törekszik.

3. Az ifjú tanítónak a közösségbe való belehelyezkedése nem folyik le oly símán, mint a környezet megszokása. A vezetőkkel, kartársakkal való kapcsolata még elég sok jóindulatra és támogatásra szorul. A faluval a viszonya azonban könnyebben kialakul, mert a nép vezetőemberét becsüli meg benne.

4. Az ideális lelkületű, tettekreész, lelkes ifjú tanító aránylag rövid idő alatt is szemellátható, sikeres nevelési eredményeket tud elérni mind a gyermekek, mind a felnőttek körében.

5. A magára hagyott fiatal pedagógus helyét a tanítás terén is sikeresen megállja. Felismeri a tanítás közelebbi és távolabbi, de mindig időszerű feladatait s olyan tapasztalatokat gyűjt magának, melyek tanítószemélyiségének kibontakozására előnyös hatással vannak.

6. Népiskolai igazgatási (adminisztratív) tapasztalataiból az a tanulság szűrhető le, hogy a tanítóképzés ezt a kérdést idáig elhanyagolta. Kétségtől felismerhető, hogy hivatástudatának kialakulását sok esetben a hivatalnoki munkával járó tudatlanság és gond erősen gátolta. Erre a munkára való kiképzés a tanítóképzés jövő feladatai közé tartozik.

7. Az ifjú tanítók a tanítóképzőben szerzett tudásnak természetesen hasznát vették és értékesíteni tudták azt a gyakorlatban. Úgy látták, hogy a leghasznosabbaknak bizonyultak a pedagógiai tárgyak, s ezek közül is — alkalmazhatás szempontjából — első sorban a lélektan, a nevelés-tanítás- és módszertan. A nevelői gondolkodás kifejlődését elősegítő neveléstörténeti tudást természetesen láthatólag nem tudták értékesíteni s így azt vélik, hogy erre a tárgyra kevésbé van szükség. Kívánatos volna, ha az iskolaszervezet tanítása gyakorlatibb lenne, (adminisztratív gyakorlatokkal összekapcsolva). Legértékesebb a tanítási és nevelési gyakorlat, amelynek sokkal nagyobb szerepet kellene juttatni a jövő tanítóképzésében. Minthogy sokan igen nehéz körülmények között végezték gyakorlatukat, ezért néhányan arra a hibás megállapításra jutottak, hogy a tanítási módszernek az életben kevés haszna van. Általában a gyakorlati életre való előkészítésnek a jövőben még hathatósabbnak kellene lennie az elméleti oktatással szemben.

8. A tanítójelöltek hivatástudatának vizsgálatában a statisztikai kép a legbeszédesebb tanulság minden elemzésnél. Hangsúlyoznunk kell, hogy ezek az ifjú tanítók eredetileg nem a tanítóképzőbe

iratkoztak be. A líceumi tanulókból lett tanítónövendékeknek kb. fele a hivatásérvzésében megszilárdult s a tanítóképzésünk, valamint saját élményeik kedvező hatására mindenképen tanítók, magyar nemzetnevelők akarnak lenni. A tanítói gyakorlatra lelkesen elindult tanítójelöltek bizonyos csalódással térnek vissza intézetükbe és sokan közömbös, nem lelkesedő, habozó, (vagy kifejezésre nem juttatott) álláspontot foglalnak el a tanítói pályával szemben. Lehet azonban, hogy közülük mégis egyesek megmaradnak ezen a pályán, de igen sokan főiskolán akarják folytatni tanulmányaikat. Az a legkisebb részük, amely teljes taszítást érez és fejez ki a tanítói pálya iránt. véglegesen távol akar maradni e hivatástól. Jobb, hogy ezek idejekorán más pályát választanak, a gyakorlat önmaguknak és a közösegnek is csak hasznára volt. Hivatásérvzés nélkül népnevelésünket úgysem vitték volna előbbre.

9. A tanító nehéz anyagi viszonyai s nem megfelelő társadalmi megbecsülése miatt közoktatásügyünkben gyorsan kibontakozott tanítóhiány mutatkozik. Valamennyi hazai tényező sürgös összefogására van szükség, hogy az akadályok elhárításával népoktatásunknak e fenyegető veszélye eltűnjék. A tanítói pályára való készüléshez ösztöndíjak, ingyenes helyek, előzetes fizetéses gyakorlatra küldés helyett más, kedvezőbb feltételekhez kötött megoldások kellenek.

10. Tudatában vagyunk annak, hogy mint minden pályán, így a nevelői pályán is a kezdő embernek sok és szövevényes nehézséggel kell megküzdnie. Bizonyos, hogy a jelöltek beszámolóiból sok helyütt a kiforrott nevelői gondolkodás és a higgadt tapasztalatból leszűrt kritikai készség hiányzik. Azt is tudjuk, hogy 60 tanítójelölttel végzett vizsgálat eredményei, ha még oly alaposak is, nem általános érvényűek.

E kis tanulmányunkban szigorúan és tárgyilagosan ifjú tanítóink beszámolóira támaszkodtunk, a tanulságok leszövevényezésében is az ő véleményüknek igyekeztünk kifejezést juttatni. Be akartuk mutatni azt a nehéz időszakot, melyben a tapasztalatlan, kezdő tanítók a megindulásnál ért akadályok leküzdése után, a világos cél: nevelői hivatástudatuk kibontakozása felé közelednek. Egyszer meg akartuk szólaltatni hangjukat és megtudni tőlük azt, hogy miként látják a nevelői hivatást azok, akik az életbe már belekóstoltak és egy perccel az „igazi” belépés előtt állnak. Ha adataink kevés száma miatt vizsgálatunk nem is nagy horderejű, mégis *abban a reményben bocsátottuk közre munkánk eredményét, hogy korunk ifjú tanítóinak realisabb, igazabb és megértőbb megismeréséhez hozzájárultunk.*

Dr. Szántó Károly, Kfélegyháza.

EGYESÜLETI ÉLET.

Decemberi tagértekezlet. — Jegyzőkönyv a T. I. T. O. Egyesületének 1943. dec. 20-án a budapesti rk. kisdedővönöképző-intézetben megtartott tagértekezletről.

Jelen vannak *dr. Padányi-Frank* Antal elnöklete mellett: *Pumb* Augusztina, *Plavits* M. Fremiota, *Körmendi* M. Augusztina, *Tanay* Antal, *Vajda* Erzsébet, *Bialoskurszky* Felix, *Réz* Leonida, *Gyika* Rembertilla, *Nagy* Kornélia, *Kostelnik* Remigia, *Chobodiczky* Alajos, *Frigyas* Béla, *M. Krenimer* Mária, *M. Veszelovszky* Erzsébet, *Papp* Mária, *Garamvölgyi* Ervin, *Rajner* Eleonóra, *Vargyas* Sarolta, *Dobrovsszky* Irén, *Neuberger* Györgyike, *Summer* Marillac, *Ádám* Amanda és *Gyurjác* András.

1. *Dr. Padányi-Frank* Antal elnök üdvözlí a megjelent tagokat, különösen a vidékieket, akik a mostani nehéz utazási viszonyok ellenére is eljöttek a gyűlésre. Megnyitja az értekezletet és közli, hogy annak előadója, *László M.* Consilia megbetegedett. Értekezését helyette *Körmendi M.* Augusztina olvassa fel. Kéri a felolvasás megtartására.

2. *Körmendi M.* Augusztina felolvassa *László M.* Consilia következő tanulmányát: *Korszerű nevelés a tanítóképző-liceum nevelőotthonában.* (Mégjelenik folyóiratunkban.)

3. A felolvasáshoz hozzászóltak. *Garamvölgyi* Ervin már 8 éve, hogy nevelőtanár. A tárgy jórésze tehát már ismerős előtte, de ahogy a tanulmány szerzője megfogta a kérdést, az nagyon megragadta. Ugyanis mélységes szeretet árad ki az értekezésből, amiből arra következtet, hogy a szerző intézetében is ugyanilyen szeretet hatja át a lányok nevelését. Anya helyett anyát adnak nekik. A fiúk nevelőotthonában nem lehet szó ilyen mély szeretetről, mert itt a nevelő csak átmeneti időnek tekinti működését, teljes szívét, lelkét nem adhatja bele. Ezen az állapoton úgy lehetne segíteni, ha a tanulóotthonok vezetői, nevelői állandóan megmaradhatnának az otthonban; akkor is, ha családot alapítanak. Így a nevelői állás nem lenne számukra átmeneti, ideiglenes állapot. Intézetében, az I. ker. tanítóképzőben nincs hiánya a mélyebb lelki nevelésben, mert annak igazgatója közismerten nagy odaadással, szívvel-lélekkel és mintaszerűen végzi azt. Amikor hiányosságról szól, más intézetre gondol. Nagy örömmel hallgatta az előadást, amelyből tanult is. Csak dicsérőleg szólhat róla.

Vajda Erzsébet, mint világi intézet nevelőtanára, szintén mélyen meghatódott a szép értekezéstől. Az ő intézetében is igyekeznek megvalósítani azokat a nevelői eljárásokat, amelyekről most hallottunk, de ezután még mélyebb lelkiséggel, még nagyobb szeretettel törekednek arra.

Chobodiczky Alajos szerint a szerző túláradó szeretettel írta meg ezt a tárgyat. A mű önmagát dicséri. A fiú-nevelőotthonokban is szeretnék úgy nevelni az ifjúságot, amint az a szerző és a felolvasó intézetében történik, de mint *Garamvölgyi* Ervin is mondotta, a fiúknál ez nehezebb feladat. Itt a nevelőkérdés még nincsen megoldva. Lehetővé kellene tenni, hogy a nevelői állás ne átmeneti állomás és nemcsak anyagi kérdés, hanem hivatás legyen. Ezért kéri az elnököt, hogy az Egyesület révén kísérelje meg ennek a kérdésnek szilárd és biztos rendezését.

Dr. Padányi-Frank Antal elnök szerint az előadás nemcsak eszményi oldaláról mutatta be a tanítóképzők tanulóotthonosaiban történő nevelést, hanem a szerző intézetében meg is valósították, és ő maga is végezte azt. Szép karácsonyi élmény a dolgozat: a szeretetről szóló felolvasás a szeretet ünnepének küszöbén. Azonban csak akkor lehet belőle valóság, ha

időt adunk rá. Jól mondja a felolvasó, hogy nevelőket nevelünk, de ez nehéz. A nevelés alapja az önismeret, és egyik főtényezője az önismeret alapján működő nevelő. Az internátus sokat tehet e tekintetben. Az emberek sokat vétenek az illemszabályok ellen. Kívánatos, hogy egymással való érintkezésünk kedvesebb, tapintatosabb legyen. Növendégeinket is rá kell nevelnünk erre. Sok függ ebből a szempontból a hangnemtől is. Ezt jól kell megválasztani. Nemcsak cirógatásra van szükség; adott esetben erélyesnek is kell lenni. A nevelői művészet, mikor kell erélyesnek, mikor gyengédnek lenni. A férfi hangja néha érdekesebb, ridegebb. Az elnök mindig vigyáz arra, hogy miképpen beszél a növendékekkel. Szeretné, ha minden tanár feladná magának a kérdést: eltaláltam-e a hangot a tanulókkal szemben? Nagy dolog szeretettel, harag és gyűlölet nélkül bánni az ifjúsággal. Ha valaki botlott, fel kell emelni, nem szabad örökre megtagadni. Igen helyes, hogy a szerző harcot hirdet az idegen szellemű, destruktív zene és tánc ellen. Sajnos, a rádió nem harcol eléggé, pedig ha az emberek sokszor hallják a rosszat, meg is tanulják azt. Az elnök intézetében nem engedi meg a néger táncokat, mégis mindig jól sikerültek a táncmulatságaik. A kedvesnővér szolt a türelemről, a bizalomról, a munkáról stb. A bizalom nagyon fontos. Ha valamelyik növendék bizalommal fordul hozzá, és négy szemközt elmond valamit, kitérja lelkét, azt ő soha senkinek el nem mondja. Nagyon értékes annak a leánynak a vallomása, aki csak tanítóhoz szeretne feleségül menni. Csak helyeselhető, ha a kedvesnővér intézete ebben továbbra is megerősíti őt.

Az elnök is kívánatosnak tartja, hogy a nevelők ne átmeneti emberek legyenek. Az intézetben annyi lakás legyen, hogy a fiatal nevelő, ha családot alapít, továbbra is ott maradhasson, és hivatásának tekintse a nevelőséget. A tanári testületek pedig vegyék figyelembe, milyen a diák a nevelőotthonban. Itt jól meg lehet ismerni a növendékeket. Csak abból lesz jó tanító, jó nevelő, aki elsősorban jó ember. Nem a mázsányi tudás a fontos. Az internátusnak nagy jelentősége van a hibák kiküszöbölésében. E végből igen fontos az egyéni foglalkozás. *Chobodiczky* Alajos kérését szorgalmazni fogja, bár ez hosszú lejáratú kérdés. Az igazgatókat is kissé tehermentesíteni kellene az ügyviteli munkák alól, hogy többet foglalkozhassanak a növendékek nevelésével.

Nagyon köszöni *László M. Consiliának*, hogy a szeretet ünnepére idehozta ezt a kérdést, melynek minden gondolata tetszett. Szíves üdvözlését küldi neki. Ha pedig munkája megjelenik a *Magyar Tanítóképzőben*, kívánatos volna, hogy a tagok olvassák el, és a tanári értekezleten is beszéljék meg.

Ismételten köszönetet mond a szerzőnek és a felolvasónak a szép előadásért, a tagok megjelenéséért, s az értekezletet berekeszti. K. m. f. *Dr. Padányi-Frank Antal* s. k. elnök, *Tanay Antal* s. k. titkár.

Tisztelges dr. vitéz Terbócz Miklós miniszteri osztályfőnöknél. — Egyesületünk elnöksége dr. *Padányi-Frank Antal* vezetésével január 4-én üdvözölte dr. vitéz Terbócz Miklós miniszteri osztályfőnököt ügyosztályvezetővé való kinevezése alkalmából. A küldöttségben résztvettek: *Grynaeus Ida*, dr. *Váradí József* és *Mesterházy Jenő*. Egyesületünk elnöke a következőkben üdvözölte az ügyosztályfőnököt: „Mély tisztelettel köszöntjük Méltóságodat mint ügyosztályunk vezetőjét. Engedelmet kérünk arra, hogy a tanítóképzés kérdéseiben tájékoztassuk. Először *eszményi*, azután *anyagi* kérdéseinkről beszéljék. Ideális lelkületű, hivatásos tanítók nevelése érdekében, a hábóru után, szükségesnek tartja, hogy a tanítók képzése 6 évig tartson. Ennek a hatéves tanítóképzésnek felső tagozata a törvényileg szer-

vezett tanítóképző akadémia legyen, alsó tagozata pedig a liceum helyett olyan négyéves intézmény (mondjuk tanítóképző-intézet) legyen, amely a liceummal szemben kizárólag a tanítóképzés céljait szolgálja. Amíg a háború tart, addig természetesen nem tehetünk mást, mint azt, hogy 5 év (3 liceumi és 2 tanítóképzői év) alatt képezzünk tanítókat. Lényegesnek tartjuk, hogy ez az 5 év ne rövidíthessék. A megfelelő tudás, munkakészség, jellemnevelés és hivatásérzés fejlesztése szempontjából a legnehezebb időkben is a teljes 5 évre van szükség. — Most áttérek kérdéseink anyagi részére. A nép műveltsége fokának emelése érdekében szükségesnek tartjuk, hogy a nép tanítóinak tanítói a lehetőség szerint anyagi gondok nélkül élhessenek. A fizetés mértékét a közszükségleti cikkek áraihoz kell mérni. Kérjük az egyes fizetési osztályokban a várakozási idő megrövidítését. Az így kifejezett egyetemes kérelmünk mellett sajátos sérelmünk orvoslását is kérjük. A középiskolai igazgatókkal és tanárokkal kapcsolatosan kérjük az egyenlő elbánás elvének szigorú alkalmazását. Az igazgatók irányában ez a sérelem a következőkben állapítható meg. Az áll. költségvetés szerint a gimnáziumi igazgatók közül 35 van az V. fiz. osztályban, 54 a VI. fiz. osztályban és 15 a VII. fiz. osztályban. A tanítóképző-intézetekben ez így alakul: 5 igazgató van az V. fiz. osztályban, 13 a VI. fiz. osztályban és 7 igazgató a VII. fiz. osztályban. Eszerint a gimnáziumokban az igazgatók 33%-a van az V. fiz. osztályban, míg a tanítóképzőkben csak a 20%-a; a gimnáziumokban az igazgatók 14%-a van a VII. fiz. osztályban, a tanítóképző-intézetekben pedig a 28%-a van ebben a fiz. osztályban. Itt nyilvánvaló a kétszeres sérelem. A tanárok irányában az egyenlő elbánás elvének hiányát ott látjuk, hogy a gimnáziumokban 7 tanár kerülhet az V. fiz. osztályba, míg a tanítóképző-intézetekben ilyen lehetőség nincsen. Nézetünk szerint a tanítóképző-intézeti tanárok két szempontból is kinevezhetők volnának az V. fiz. osztályba. Egyrészt tud. munkásságuk alapján, másrészt az úgynevezett tud. működésénél is értékesebb nevelői munkásság alapján egy-egy tanítóképző-int. tanár is méltó arra, hogy az V. fiz. osztályba bejusson. A gyakorlóisk. tanítók részére kérjük a VI. fiz. osztály megnyitását és a gyakorlóisk. tanítói vizsgálatok alapján a gyakorlóisk. tanári cím megadását. A fiú tanulóotthonokban az egyöntetű nevelői hatások állandósítása érdekében szükség volna arra, hogy nők tanárok is lehessenek nevelőtanárok. A tanulóotthon igazgatóhelyettesére és a nevelőtanárookra (tanítóokra) vonatkozólag azt kérjük, hogy egyrészt mindenki kapjon tiszteletdíjat, másrészt ez a tiszteletdíj emeltessék. Kívánatos, hogy a tanulóotthon vezetői jól érezzék magukat. Csak így fejthetik ki igazi nevelői erejüket. Minden igazgatónak legyen az irodában elegendő segítsége, hogy idejét ne annyira az ügyvitel kösse le, hanem erejét inkább az intézet szellemi vezetésére, a növendékek lelki irányítására fordíthassa. Összefoglalásként kérjük Méltóságodat, kegyeskedjék a tanárok erkölcsi és anyagi megbecsülését előmozdítani".

Ezekhez a kérdésekhez a küldöttség minden tagja élénken hozzászólt. Dr. vitéz Terbócz Miklós ügyosztályvezető nagy figyelemmel hallgatta végig kérdéseinket, azokra vonatkozólag megmondotta a véleményét, és megígérte, hogy mindent megtesz kérdéseink kedvező megoldása érdekében.

A küldöttség azután felkereste dr. Huszka János miniszteri tanácsost. Egyrészt köszöntötte az újév alkalmából, másrészt a küldöttség tagjai megbeszéltek vele a fentebbi összes kérdéseket. Óméltósága, múltjának megfelelően, a legnagyobb szeretettel karolta fel kérdéseinket.

Elnökünk jan. 19-én újból felkereste dr. Huszka János min. tanácsosurat és azt kérte, hogy a nehéz helyzetre való tekintettel, a Magyar

Tanítóképző fenntartása érdekében, Egyesületünk évi 3000 P helyett évi 6000 P államszegélyben részesüljön. Öméltósága megígérte, mindent megtesz, hogy kérelmünk teljesíthető legyen.

I R O D A L O M.

Kosáry Domokos: *Magyarország története.* (Nemzetnevelők Könyvtára. I. Nemzetismeret 4. kötete.) Kiadja az Orsz. Közoktatási Tanács. Nyomt. a Kir. Magyar Egyetemi Nyomda, Bp. 1943. 408 l. Ára 6.80 P.

Az első világháború után idegenben is, nálunk is fellendült a történelmi irodalom. Ezen a fellendülésen nem a gombamódra felburjánzott történelmi életrajzregényeket, hanem az újszellemű történetiszemlélettel megírt monografikus műveket, a kisebb-nagyobb, olykor több kötetet kitevő, összefoglalásokat értjük. Ez utóbbiak közé tartozik fiatal történetírónknek, Kosáry Domokosnak a Nemzetnevelők Könyvtárában most megjelent nemzeti története is.

Könyve tagolásában és belső alkatában, szellemében a megszokott történelmi kézikönyvektől több tekintetben előnyösön különbözik. Anyagelosztását nem külső történelmi események, hanem a koráramlatok szabják meg. A magyar történelem egész gazdag eseménysorozatát mindössze három részbe tagoltan tárgyalja. Az első részben a kezdetől a szatmári békéig, a másodikban a kiegyezésig, végül a harmadikban a kiegyezéstől napjainkig mondja el nemzetünk történetét. Amíg tehát az eddigi kézikönyvek a régi századokat tárgyalják a legrészletesebben, addig szerzőnk az első nyolc évszázadra csak 136 oldalt, a szatmári békétől a kiegyezésig tartó 150 évre már közel 100 oldalt, a napjainkig terjedő időkre pedig közel 150 oldalt szentel. Az eddigi eljárásnak a fordítottját követi tehát: a napjainkhoz legközelebb eső eseményeket tárgyalja a legrészletesebben.

Még sokkal nagyobb figyelmet érdemel újszerű történetiszemlélete és tárgyalásának módszere. Nem szorítkozik a fontos történelmi események pragmatikus feldolgozására. Évszám, név és háború könyvében elenyészően kevés. Nemzeti életünk kiemelkedő személyiségeiről (Hunyadi Jánosról, Báthoryról, Bocskairól, Bethlenről, Pázmányról, Zrínyiről, Széchenyiről, Kossuthról, Görgeyről, a Tiszákról) ugyan szó esik, de csak mint a korszak hordozóiról, fűszerezve a kevésbé ismert adatok, tények beszövéseivel. Annál részletesebb képet fest Kosáry a tárgyalt időegységek politikai, társadalmi, gazdasági, művelődési viszonyairól. (Különösebben is figyelmet érdemel az, ahogy a nemzetiségi kérdést tárgyalja első megjelenésétől napjainkig.) Mindezt pedig nem elszigetelten, a magyar eseményekre szorítkozva, hanem az európai történelem mozgató eszméinek keretei közt, a vezető európai államok történetalakulásával egybevetve tárgyalja. Könyvének minden lapjára a korszerű történelmi iskola tanításai nyomták rá bélyegüket. Akik 20—30 évvel ezelőtt szerezték történelmi ismereteiket, azok meglepődve tapasztalják, hogy adatokban, felfogásban és értékelésben mennyi új van történelmünkben. Kosáry könyve nem néhány, előzően megjelent könyvből összetakolt munka, hanem hosszas és alapos tanulmányok által kiérlelt szintézis. Mint ilyen igen előmozdítja a nemzeti önismeret és a nemzeti hivatástudat tisztulását.

A szöveget több kép díszíti. Az értékes tartalmat pedig nemcsak élénk, világos, pontos, az eseményeket valóságossággal visszaadó, hanem sok helyen valósággal drámai lendületű stílus teszi élvezetessé. A könyv-

sorozat Kosáry könyvével mindenképpen elérte célját. Olyan magyar történelmet adott, mely egyetlen öntudatos tanár és tanító magánkönyvtárából sem hiányozhat.

Molnár Oszkár.

Dr. Jankovits Miklós: *Az írás osztályozása.* (Kísérlet az írás osztályozásának tárgyilagossabbá és egyöntetűbbé tételére.) A „Nevelés” különlenyomata. 15 lap.

A tanárnak, de a tanítónak is kétségkívül egyik leggondterheesebb és leglelkiesmeretesebb munkája a növendékek osztályozása. Nehéz a feladat azért, mert az osztályozás nemcsak a tanuló tudásáról, hanem sok más mozzanatról (tehetség, szorgalom, tanulási körülmények stb.) is tájékoztat bennünket. Gondterhes pedig azért, mert az osztályozástól függ a növendék egész jövője. Ebben a műveletben a tanító legtöbb esetben a saját ítélőképességére és intuíciójára van utalva. Nincs olyan objektív mérték, amely a tanító szubjektív mérlegelésétől függetlenül kísérelné meg a növendékek rangsorát felállítani az osztályozás alkalmával.

A szerző megpróbálja, hogy az írás osztályozását tárgyilagossabbá és valóságosabbá tegye. Egy belterületi iskola 30-as létszámú II. fiúosztályának összes növendékeivel és egy külterületi iskola III. leányosztályának szintén 30 növendékével egy kétmondatos szöveget másoltatott le a tábláról. Ezt a 60 írást egymástól függetlenül összesen 42 fővárosi tanítóval osztályoztatta le. Így összesen 42×60 , azaz 2520 érdemjegy állt a kísérletező rendelkezésére, ami már némi következtetés levonására is feljogosította. A vizsgálat azt a kétségbetűtő képet mutatta, hogy 20 írás esetében 2 és $\frac{1}{2}$ jegynyi eltérés, 14 írás esetében pedig 3 jegynyi eltérés volt, egy írás pedig a kitűnőtől az elégtelenig az összes érdemjegyeket megkapta az osztályozó tanítóktól, tehát nyilvánvaló, hogy az írás érdemjegyének megállapításában túlteng az alanyi szempont és a tárgyilagosság teljesen háttérbe szorul. Mindezek alapján az osztályozás közös mértékét abban találta meg, hogy kikereszte a legtöbb tanító által kitűnőre, jelesre, jóra, elégségesre minősített írásszemelvényeket. E szemelvények természetesen csak tájékoztató jellegűek, de az osztályozó tanítónak mindenesetre támpontot nyújthatnak, ha az osztályozó gyermeki írást ezekkel az írásszemelvényekkel összehasonlíttja.

A vizsgálat minden pedagógusnak érdekes tanulságokat szolgáltat és a tárgyilagosságra való törekvést elősegíti.

Dr. Szántó Károly.

Varró Aladár Béla: *Gyógynövények gyógyhatásai.* Novák és Társa, Budapest kiadása. 17 táblán 70 színes képpel, 96 egyszínű képpel és 6 egyszínű táblával.

A tanító, bárhogy forogjon is a világ kereke, a magyar falu életének, művelődésének mindig egyik legfontosabb irányítója marad. Ebben a munkájában a falu népének szinte minden téren tanácsot kell nyújtania, mégpedig konkrét jótanácsot, mert ilyet várnak tőle. A növényi gyógyszerek a népi gyógyászatban a legfontosabb szerepet játsszák. Előfordulhat, mint ahogyan sok esetben meg is történt, hogy a tanítót egyik-másik „felvilágosultabb” falutársa megkérdezi, hogy hogyan is állunk valójában ezzel vagy azzal a gyógynövénnyel, van-e valami tényleges hatása avagy nincs-e esetleg éppen káros hatása? És a tanítónak, ha nem is tud a kérdésre azonnal válaszolni, ismernie kell a válasz megkeresésének módját, ismernie kell egy olyan korszerű művet, melyben az ilyen és ehhez hasonló kérdésekre választ találhat, mégpedig olyan választ, amely szakszempontból teljesen helytálló, korszerű megállapodásokat tartalmaz. A közelmúltban jelent meg Varró kitűnő, részletes munkája a gyógynövényekről és a növényi gyógyomódról. Kívánatosnak látszana, hogy minden tanítóképző-intézeti termé-

szetrajztanár ismerje az alkalmazott növénytanak ezt a gyakorlataiasan megszerkesztett, a magasabb szakkövetelményeknek is megfelelő, de egyben a művelt laikus számára is könnyen, érthetően megírt művét és hogy tanítványaival is megismertesse.

Varró műve első fejezetében a gyógynövények eredetéről nyújt rövidre fogott érdekes történeti áttekintést. Itt kitér a természetes gyógymód újrainvígására és a méregmentes gyógynövények használatának újabb nagy fellendülésére. A következő fejezetben általános gyógytanácsokat ad. Konkrét formában szól a borogatásokról, teák használatáról, vizes göngyölés, hideg, meleg, gyógyfűves fürdők és a szénapolyva változatos alkalmazásáról, tehát a „természetes” gyógymód legfontosabb alapelemeiről. A következő fejezetben a gyógynövények gyűjtéséről, további kezeléséről, szárításáról ír, gyógynövények felismeréséhez szükséges alapismereteket ad jó rajzos táblák segítségével. Ezután következik a mű gerincét képező fejezet, amely részletesen ismerteti az egyes gyógynövényeket és azoknak a gyógyászatban való felhasználását. Mind az orvosi tudomány, mind pedig a népi gyógyászat kritikailag helyes eredményei alapján bőséges konkrét adatokban mutatja be a gyógyhatást és az alkalmazás módját. A növényeknél, amelyeket magyar nevük alapján alfabetikus sorrendben közöl, a magyar és latin név mellett a népies elnevezéseket és a német nevet is megadja. A könyv „dunamedencei” értékét növelhette volna, ha a leghasználatosabb tót, rutén, oláh és horvát növényneveket is megadta volna. Igen jó képanyag segít a kérdéses növények felismerésében. A Bürgghi-féle gyógynövény-törvényt, mely szerint több hasonló hatású gyógynövény keveréke fokozott gyógyhatást eredményez, a mű szerzője minden lehető helyen alkalmazza, amennyiben igen sok gyógynövény-keverék receptjét közli. A lexikonformátumú 392 lapos műnek ez a legterjedelmesebb fejezete 260 gyógynövényt és 14 mérges növényt ismertet ilyen módon. Foglalkozik még Varró külön fejezetben a gyógynövények gyógyszer-tani osztályozásával, a külföldi dolgokat helyettesítő magyar gyógynövényekkel, a gyűjtési időikkel, végül magyar, német és latin névmutatót, valamint tárgymutatót ad könyve befejezésében.

Varró könyve a művelt laikusnak jól használható házi kézikönyve, a természetrajztanárnak szak-kézikönyve és a tanítónak praktikus, mindig kéznél lévő tanácsok gyűjteménye.

Dr. Uherkovich Gábor.

Haraszthy Gyula: Az erdélyi könyvakió. Budapest, 1941. 22 lap.

A bécsi döntés utáni órákban, 1940. szeptemberében Hóman Bálint, akkori kultuszminiszter felhívást intézett a magyar társadalomhoz, hogy az anyaországhoz visszatért és a magyar kultúrától elzárt erdélyi könyvtárak részére juttassák el a 22 év alatt megjelent magyar könyveket. E kis füzet az erdélyi könyvmozgalom történetét és eredményeit ismerteti meg az olvasóval.

Mindenekelőtt megtudjuk azt a szomorú tény, hogy a román uralom két évtizede alatt Erdély évszázados könyvkultúráját vagy megsemmisítette, vagy elsorvasztotta. Részben rongált állapotban rejtgették a magyar könyveket szükség-raktárakban, részben a románok elvitték, vagy elpusztították, kultúrfőlönyük nagyobb dicsőségére. Legjobb esetben a megmaradt könyveket ronggyá olvasták (Mikszáth, Gárdonyi, Jókai stb. könyveket). Másutt vagy román katonaság tüzelte el őket, vagy dohos pincékben rothadtak el, vagy elhurcolták Románia belsejébe. Így jártak az állami könyvtárak. A történetírás fogja majd megállapítani, hogy az egyházak mily nagy és sikeres küzdelmet vívtak a magyar művelődés érdekében. Nemcsak megőrizték az évszázados kincseket, de fejlesztették is, pl. a kolozsvári kat.

liceum 15 év alatt 6400 kötettel gyarapította állományát. A Székelyföldön különösen a marosvásárhelyi, székelyudvarhelyi ref. kollégiumok és a sepsiszentgyörgyi Székely Mikó-kollégium fejtettek ki örvendetes tevékenységet.

A továbbiakban megtudjuk, hogy kik, milyen közületek és magánosok adományoztak magyar könyveket Erdélynek. A nevek között szerepelnek a kiadóvállalatok, tudományos társulatok, iskolák és vidéki közgyűjtemények, a magánosok közül Hóman Bálint, Teleki Pál és Szinnyei Ferenc adományoztak nagyobb mennyiségű könyvet. Az adakozás összesen 189.028 kötet könyvet eredményezett. A kiosztás eredményei nagy vonásokban a következők: az északi terült kb. 30.000, a középső terület kb. 86.000, a Székelyföld 48.500 kötetet kapott.

Bár Erdélyünk olvasóközönségének könyvigényei teljes mértékben nem elégültek ki ezzel az akcióval, a könyvtárak e kezdettel mégis ismét megkezdheték munkájukat a magyar művelődés előbbrevitelére. A magyar könyvtár és olvasó pedig mindenkor büszke lélekkel és öntudattal gondolhat a magyar szellem és élniakarás ez ismételten felmutatott fényes bizonyítékára.

Dr. Szántó Károly.

Mabi Tudósító. Egészségvédelmi ismeretterjesztő havi folyóirat. Kiadja a Magánalkalmazottak Biztosító Intézete.

Második évfolyamának végén tart e folyóirat és már megállapítható, hogy szükségét pótol nemcsak a néma — bár 30.000-es példányszámos — szűk körében, hanem országos viszonylatban is. Célja, a második évfolyam első számában megjelent közlés szerint „a biztosított társakat az Intézet lényegéről tájékoztatni, szövevényében kiigazodáshoz útmutatót adni, a tapasztalatokat okulásul közölni, meg az Intézet hivatásához tartozó körben tanítani és jótanácsokkal szolgálni. Az utóbbinak a biztosított tömegegen túlmenő jelentősége is lehet”.

Ez a jelentősége meg is van, mert a 30.000 példány egy része a munkavállalók, másik része a munkaadók kezébe jut. Szinte azt mondhatjuk, hogy ugyanannyi család asztalára kerül. És ott állandóan tanít, nevel mindenkit, aki csak elolvassa. A lapot sok száz intézeti tag katonai szolgálata alatt is megkapja és nagyszámban kerül a hadszíntérre is, ahol kézről-kézre járva, kifejtheti áldásos tevékenységét. Ez pedig mérhetetlen fontosságú körülmény, mert biztos, hogy jobb magyar jövő csak jobb magyar ember által lehetséges és azért nevelni, nevelni és megint csak nevelni kell önmagunkat és azokat, akikre hatáskörünk kiterjed, akik hallgatnak szavunkra, akikkel érintkezünk. És ha mindenki, mi magunk és mások, minden magyar ember, kicsinye, nagyja okosabb, felvilágosultabb, jobb, erkölcsösebb lesz, akkor bizhatunk egy jobb magyar jövőben. Tehát a köznevelésen fordul meg magyar sorsunk.

Ezt az alapigazságot természetesen átérzik a tanítók és a tanítók tanítói, a tanítóképző tanárok és ezért ejtek szót a *Mabi Tudósító*ról, mint az általános nemzetnevelés egyik tényezőjéről, noha meg vagyok győződve, hogy a tanítóképző tanárok közül igen sokan ismerik. Annyival inkább, mert a még kinevezés előtt álló helyettes tanárok a Mabi kötelékébe tartoznak és mint ilyenek, jogos igénylői a lapnak. Továbbá a Magánalkalmazottak Biztosító Intézetével kétszeresen kell a tanítónövendékek tanításában foglalkozni. Az alkotmánytanban, mint a hazai társadalombiztosítás fontos intézményével és a népoktatási szervezeten, mint a tanító biztosító intézetével. Ugyanis a helyettes tanítók, valamint a magániskolák, esetleg a vállalati iskolák tanítói betegségi biztosításukért a Mabi kötelékébe lépnek.

A folyóirat minden száma két ívnyi terjedelmű. Ebből állandó rovatként egy-egy oldalon: Elsősegélynyújtás, Figyelő, Ifjúság, Otthonunk, Szerkesztői üzenetek szerepeltek tavaly. Ebben az évben Anyák iskolája, Szociális egészségvédelem és Nagy magyar orvosok összefoglaló cím is előfordul.

Az első, 1942-es évfolyamban 115 cikk volt az említett rovatokon kívül. Leginkább egyoldalas. Az értekezéseknek körülbelül egyharmada főleg a Mabi tagjait érinti, a többi azonban mindenkit érdekelhet. Legnagyobb részét egészségügyi tárgyúak, de másról is beszélnek: sportról, szociális gondolatokról, szórakoztató tárgyokról. Nevelési vonatkozású 1942-ben kb. 8 volt.

Különösen érdekesek a folyóiratnak azok a közleményei, amelyek a fiúk, lányok üdültetéséről adnak számot. Ugyanis a Mabinak sok fiatalos tagja is van: számos fiú- és leánytanonc. Ezeknek a „fiatalbiztosítottaknak” nyári üdültetését 8 évvel ezelőtt vezette be az Intézet. Eleinte a „táborozások” bérelt üdülőkben örténtek és ma már Balatonmáriafürdön, Balatonbogláron, Törökbálinton korszerűen, nagyon jól berendezett üdülőkét állított fel a Mabi. Idén 585 budapesti és 532 vidéki lány, valamint 220 budapesti és 249 vidéki fiú, összesen 1468 fiatalbiztosított részesült egészségmegővő üdültetésben. Bizonyára még sok ifjúra ráfért volna, hogy nyári szabadsága után megerősödjön és felfrissüljön, lelkileg is kipihenten foglalja el helyét mindennapos munkabeosztásában. Erről az üdültetési működésről, a leány- és fiútáborok életéről, az üdülőkben folyó testedzésről, lelki gondozásról, szellemi foglalkoztatásról bőven tájékoztat a folyóirat.

A legutolsó, 1943. novemberi számban a *Mabi Tudósító* a MIENK-ről ír, a Mabi Ifjúsági Egészségvédő és Nevelő Köréről. A nyári üdültőtáborokban természetesen az ifjaknak nemcsak testi üdültetésével, testi megerősödésével törődtek, hanem a lelkivel is. „Mert — mint a folyóirat felhívó kiadója e számban mondja — az Intézet egészségvédő szolgálatot teljesít, de azt nem korlátozza a testi egészségre. Az egész embert igyekszik gondozni, tehát minden igényével törődik”. A táborok fiatalságát egy-egy előadás keretében a téli hónapokban is összegyűjtötte és minden évben karácsonyi ünnepélyt is rendezett számukra. Most a Mabi arra törekszik, hogy a fiúkból és a leányokból külön csoportokat hívjon össze és hetenként egy-két órán önképzőszerű foglalkoztatást biztosítson részükre. Ez lenne a MIENK.

Mindenesetre talán ez is fontos feladatot tudna az ifjúság körében teljesíteni, főleg ha kellő összhangba hozható az ifjúságnak már meglévő hasoncélú intézményeivel. Mert az inasok — lányok, fiúk egyaránt — a tanonciskolákban, leventecapatokban már résztvesznek ilyen tevékenységben, megfelelő könyvtáraik, folyóirataik is vannak intézeteikben. Tehát ezek munkáját az esetleg létesülő MIENK-kel jól össze kell hangolni. Nemcsak azért, hogy egymás törekvéseit egy nagy, nemzeti közös cél érdekében támogassák, egymásnak semmiben ellent ne mondjanak, hanem azért is, hogy a fiatalbiztosítottak idejét nagyon lefoglalva, túlterhelést ne okozzanak. A MIENK-nek ez lenne az első éve és a *Mabi Tudósító* bizonyára ki fog terjedni minden részletének megvitatására és akkor az előbb említettek is szöbajöhetnek.

Még a folyóirat szerkesztéséről ejtek néhány szót. A folyóirat valóban változatos és tanulságos cikkei magas színvonalúak akarnak és tudnak lenni, még ha olvasóinak egy része nem is sokat iskolázott, olvasott egyén. Ez a helyes eljárás. Nem leereszkedni kell az olvasóhoz, hanem igyekezni

kell azt fölemelni. Nem úgy jár el a *Mabi Tudósító*, mint némely mezőgazdasági és közgazdasági népművelő, aki azt hiszi, hogy a „nép” valami alsórendű dolog, amihez ő, az előadó és barátai nem is tartoznak. Pedig a „gazduram”, „Pistabácsi”, „János szomszéd”, akikhez szól, nem a régi világ, hanem a ma földművelője, napszámosa, munkása és nagyon is érzi a leereszkedést, főleg, miután annyi sok szépet olvas és hall arról, hogy mind testvérek vagyunk. A *Mabi Tudósító* minden munkatársa úgy ír, mintha a saját, bár szerényebb tudású, édes testvéréhez, fiához, lányához, barátjához szólna. És nagy gondja mindegyiknek, hogy magyarul, magyarán írjon, idegen szót még elvétve se használjon. És így nyelvezetével is tanít és nevel, éppen olyan körben, ahol ez különösen fontosnak mutatkozik: a kereskedelem, a kereskedelmi alkalmazottak, foglalkoztatottak körében. Tudjuk, hogy nálunk főleg a kereskedelem és ipar nyelvezetében esik a legtöbb vétség a magyarosság ellen, ott burjánzik a legtöbb idegen szó, helytelen kifejezés, ott találkozunk lépten nyomon a leghajmeresztőbb magyartalanságokkal. Ezért is örülnünk kell, hogy egy ilyen tiszta magyarságú lap kerül a Mabi számos tagjának a kezébe, amelyet ügyes, tetzetős, szórakoztató alakjában mindenki szívesen forgat.

Miután a Mabi sok tanárt és tanítót személyesen is érdekel és mert sok tanító és tanár a tanonciskolában is folytat működést, továbbá, mert a társadalombiztosítás ügye közérdekű dolog, ajánlatos, hogy a *Mabi Tudósító*t a tanítójelöltek is olvassák. Ezért jó lenne, ha a líceumok, tanítóképzők önképzőkörökben, olvasószobáiban, könyvtáraiban megtalálhatná a tanítójelölt a folyóiratot. Forgatásával gyakorlati egészségvédelmi ismereteit szélesítheti és arra itt is példát látna, miként kell e tárgyakról népszerűen értekezni. Éppen így előnyére válna a tanáriszobák folyóirat készletének is, ha közöttük a *Mabi Tudósító* is helyet foglalna. Eber Rezső.

Kiss József: *A korszerű és a nevelés.* A debreceni tankerület igazgatói és tanulmányi felügyelői számára tartott tanfolyam megnyitó előadása. A nagyváradi m. kir. áll. leánylíceum és tanítónőképző-intézet kiadványa. 1942. 23 l.

A nevelés eszméretőrekvés, szellemi megalapozás nélkül elképzelhetetlen. Erre van szüksége elsősorban a nevelőnek, mert neki tisztán kell látnia azokat az ideákat, amelyek ihletik, ösztönzik és irányítják a legönzettelenebb szolgálatban: a nevelésben. Ezek között az ideák között vannak olyanok, amelyek mindég ott ragyogtak az örök ember lelkében, mint pl. a szép, jó és igaz ideája, de vannak olyanok is, amelyek csak egy-egy kor firmamentumán fénylenek föl. Az örök ideáknak és korszakoknak sajátos együttjárása alapvetően meghatározza a korok életfelfogását, világnézetét s így természetesen a nevelés szellemét. Szükséges tehát a nevelőknek ismerniök korunk eszmevilágát, nevelésünk ideológiáját. Erről az eszmevilágról tájékoztatja Kiss József debreceni tankerületi főigazgató tankerületének igazgatóit és tanulmányi felügyelőit. Rendkívül nagy jelentőséget kell tulajdonítanunk ezeknek a tájékoztató összejöveteleknek, mert ezek során alakul ki a nevelés intézőinek lelkében az az egységes szellem, amely elengedhetetlen feltétele a nemzetnevelésnek. Szerzőnk előadása valószínű ideológiai tájékoztatás, iránymutatás az eszmék korszakában. Bátran és bölcsen, frissen, újszerűen, a felelősség súlyától áthatva sugározza szét ez az előadás mindazt, amit ma minden magyar nevelőnek vallani és vállalni kell.

Végigvezet bennünket a neveléstörténelem során. Hosszasabban vázolja a századvég nevelésében jelentkező anyagelvű, nemzetközi korszellemet, amelyre mint reakció jelentkezett a napjainkat is uraló korszellem. Miután

ez a korszellem konstruktív, egyenesen kívánatos, hogy ez a nevelést minden késedelem nélkül, nyomban áthassa.

Sorra veszi továbbiakban e korszellem fontosabb ideáit. Legelső itt a keresztyén hit és erkölcs. „Hit nélkül nincs haza, és állam nélkül ma nem lehet egyház.” Korunk szellemét legerősebben jellemzi a nemzeti gondolat. Ennek a jegyében folyik most a világtörténelem eddig leghatalmasabb harca. Ez az eszme jelentkezik tanterveinkben, amelyek főként a magyarságtudomány eredményein épülnek fel. A korszellem harmadik vonása a „népi”, „népiség” gondolata. Történeti alapon vázolja a magyar parasztság lemaradását, középosztályunk állandó gyöngülését. A politikai érdeklődés ilyen okok folytán a nemzetek örök kincsébányájához: a néphez fordul. Ne kívülről nézzük ezt a népi magyarságot, hanem belülről tekintsük, mint az új népiesség irodalma. A „népi”-nek szeretete hassa át nevelésünket. Maga a népiség tehetség és becsület nélkül nem lehet jogcím az előrejutásra. A népi értékek megbecsülését szolgálja a tehetséges falusi gyerekek ingyenes taníttatása. A „népi” felé fordulás együtt jár a munka megbecsülésével.

A közösség, a kollektívum is jelentős része a korszelmének. A magyar tényleg nem kollektív hajlamú nép, aminek oka őseinknek önállóságra szoktató pásztorkodó életmódja. Azonban természeténél fogva mégsem individuálista, mert a szövetkezeti gondolat is mindjobban hódít nála. Illusztris szerzőnk bátran leszögezi, hogy a közösségi eszme nevelési elv, az új idők kényszerítene az egyesült erővel való állami élet megvalósítására.

A közösségi gondolat legvégső kívánalma a nemzeti egység megvalósítása. Feladat itt a nemzet fenntartása, biológiai erejének fokozása, a nép szellemi színvonalának emelése, a néptanítóság ügye, az értelmiségi osztályok vezetőinek kiképzése, a szelekció.

Az egység-gondolat vezető elvei, hogy a nemzetiségi kérdésben ne legyünk türelmetlenek, de ne tűrjük a hazaárulást; törekedjünk minőségi és mennyiségi emelkedésre, bízunk önmagunkban, harcoljunk a kishitűség ellen, akarjuk a magyar diadalt, neveljünk honvédségünk tiszteletére, a szociális segítés magatartására, fegyelmzettségre. Szól még a lányok és asszonyok megszervezéséről, a technikai érdeklődés terjedéséről, tanár- és tanítóhiányról, a magyar állam függetlenségének akarásáról.

Kiss József előadásában a magyar nevelő világnézetének alapvonalait nyújtja, amelyből mindnyájan sokat meríthetünk. Dr. Kiss Lajos.

H I R E K.

Katonai kiténtetés. — Magyarország kormányzója *Dundler Gyulának*, a kalocsai rk. tanítóképző-intézet tanárának az ellenség előtt tanúsított hősi magatartásáért a *Signum laudis*t a hadi szalagon kardokkal adományozta. *Dundler Gyula* tanár több mint 10 hónapon át teljesített katonai szolgálatot az orosz harctéren.

Kiténtetés. — Magyarország Kormányzója *Lángfy Mihályt*, a bpesti német tanítási nyelvi áll. tanítóképző-intézet rajztanárát a Nemzetvédelmi Kereszttel tüntette ki.

Cimadományozás. — Magyarország Kormányzója a közoktatásügyi miniszter előterjesztésére *Barabás Tibor* tanügyi tanácsosi címmel felruházott áll. tanítóképző-int. igazgató, szakelőadónak a tanügyi főtanácsosi címet, *Chobodiczky Alajos* bajai áll. tanítóképző-int. igazgatónak és *Bury Alajos*

miskolci rk. tanítóképző-int. igazgatónak a tanügyi főtanácsos tanítóképző-int. igazgatói címet, *Szelényi Dezső* bpesti áll. tanítóképző-int. tanárnak, *Medgyesi Mária* Ida cinkotai, *Papp Sándorné Varga Ilona* nagyváradai áll. tanítónőképző-int. tanároknak a tanítóképző-int. igazgatói címet, vitéz *Komárnoky Gyula* kisdedővönöképző-int. igazgatói címmel felruházott bpesti áll. kisdedővönöképző-int. tanárnak a tanügyi főtanácsos kisdedővönöképző-int. igazgatói címet, *Mácsay Károly* bpesti áll. kisdedővönöképző-int. tanárnak a kisdedővönöképző-int. igazgatói címet adományozta.

Elöléptetés. — Magyarország Kormányzója a közokt. miniszter előterjesztésére *Kishonti Barna* bpesti áll. tanítóképző-int. tanárt 1943. évi július hó 1. napjától számított hatállyal a VI. fiz. osztály 3. fokozatába léptette elő.

Kinevezések. — Magyarország Kormányzója a miniszterelnök előterjesztésére dr. *Cser János* szociális felügyelőt, okl. tanítóképző-int. tanárt az Orsz. Hadigondozó Hatósághoz miniszteri tanácsossá nevezte ki; a közokt. miniszter előterjesztésére *Nagy Ferenc* tanügyi főtanácsosi címmel felruházott bpesti VII. ker. áll. tanítóképző-int. megbízott igazgatót az áll. tanítóképző-int. igazgatók létszámába tanügyi főtanácsos tanítóképző-int. igazgatóvá az V. fiz. osztályba, *Takács Béla* székelykeresztúri áll. tanítóképző-int. igazgatót az áll. tanítóképző-int. igazgatók létszámába a VI. fiz. osztályba, dr. *Förhécz József* győri kir. kat. tanítóképző-int. igazgatót a kir. kat. tanítóképző-int. igazgatók létszámába a VI. fiz. osztályba, a kisdedővönöképző-intézetek létszámában dr. *Daday Lászlóné dr. Egan Ilona* szabadkai áll. kisdedővönöképző-intézeti igazgatót a VI. fiz. osztályba kinevezte. — A közokt. miniszter dr. *Dóczy Pálné Csiky Lenke*, *Edelényi Béla* János, *Gonda László*, *Göcsei Imre*, *Huszka László*, *Kapi-Králik Jenő*, *Kucsera Béla*, *Kunvári Olga*, *Lányi Anna*, *Maróti Lajosné Ros!ás Gizella*, *Tury Géza* és *Orosz Zoltánné Zelenka Sára* áll. tanítóképző-int. helyettes tanárokat az áll. tanítóképző-int. tanárok létszámába áll. tanítóképző-int. rendes tanárokká, *Schaub László* győri és *Forgács István* szegeci kir. kat. tanítóképző-int. helyettes tanárokat kir. kat. tanítóképző-int. rendes tanárokká, *Czucz Anna* szabadkai áll. óvónöképző-int. helyettes tanárt ugyanezen intézethez rendes tanárrá, *Kakuk Margit* esztergomi rk. tanítónöképző-int. testnevelési tanárt az áll. testnevelési tanárok létszámába rendes testnevelési tanárrá, *Kerényi József* kir. kat. tanítóképző-int. testnevelési tanárt rendes testnevelési tanárrá, *Kovács Irén* bpesti áll. óvónöképző-int. IX. fiz. osztályú nevelőnőt ugyanezen intézethez a VIII. fiz. osztályba kinevezte.

Tanügyi előadói kinevezés. — Magyarország Kormányzója a közokt. miniszter előterjesztésére *Drozdy Gyula* m. kir. kormányfőtanácsos, áll. tanítóképző-int. gyakorlóisk. tanító, körzeti iskolafelügyelőt tanügyi előadóvá a VI. fiz. osztályba kinevezte.

Katonai szolgálatot teljesítő tanárok. — Dr. *Szegeci László* pápai áll. tanítóképző-int. tanár 1943. július 20. óta az orosz hadszíntéren, *Buday Lajos* tanár 1943. szeptember 12-től kezdve a háterszágban teljesít katonai szolgálatot, *Tölgyes László* tanár pedig 1943. nov. 22. óta harcra indítás előtt áll. Az illetékes katonai hatóság *Gazsó István* és dr. *Göcsei Imre* kfélegyházi áll. tanítóképző-int. tanárokat hosszabb időre tartalékos tisztí tanfolyamra hívta be. Rajtuk kívül még *Somkuti Ignác*, *Tury Béla* tanár és *Krizsanóczy István* nevelő-tanító teljesítenek katonai szolgálatot.

Személyi hírek, előadások. — *Hidyné Gyulai Mária*, a IV. ker. rk. tanítónöképző-intézet zenetanára jan. 7-én *A rádió hangversenydobogóján* című rádióműsorszám keretében Gosec-, Beethoven- és Bartókszerzeménye-

ket adott elő hegedűn. — Dr. *Jankovits* Miklós a Magyar Társadalomtudományi Társulat január 10-i előadójánál *A népiskolából való kiemelkedés szociális tényezői* címen tartott nagyhatású időszerű előadást. — A Magyar Gyermektanulmányi és Nevelésügyi Társaság, mely jelenleg vitéz *Fraknóy* József tanker, kir. főigazgató elnöke mellett működik, 1943. május 29-én megtartott közgyűlésén dr. *Padányi-Frank* Antal és dr. *Somos* Lajos tanítóképző-int. igazgatókat a Társaság igazgató-tanácsa tagjaivá választotta. — Dr. *Becker* Vendel, a szegedi rk. tanítóképző-intézet igazgatója *A magyar néptanítók fizetésrendezése az országos iskolaalap megszervezésével* címen tanulmányt adott ki, melyben a kat. iskolák és tanítók több problémájának újszerű megoldásáról szól. — Dr. *Wagner* Ferenc bpesti áll. tanítóképző-int. tanár jan. 12-én *Magyarság és a nemzetiségek* címen előadást tartott a lévai Szabadegyetem megnyitásán a városháza tanácstermében. — Dr. *Tóth* B. Zoltán kolozsvári áll. tanítóképző-int. tanár a levante-műsor keretében *A magyar levanteélet Bécsben* címen előadást tartott jan. 9-én a rádióban. — *Galló* Pál pápai áll. tanítóképző-int. tanár dec. 4-én Szentgálon a hadiözvegyek és hadiárvaik javára rendezett kultúresten *A szláv kérdés magyar szemszögből* címen adott elő. — *Ambrus* Béla pápai áll. tanítóképző-int. tanártól az Erdélyi Iskola kiadásában Kolozsvárt *A népiskolai módszertan kis tükré* címen értékes metodikai könyv jelent meg, az elmúlt évben pedig „Módszertani füzetek” című sorozatban *Hogyan tanítsunk a népiskolában?* és *A nemzetismereti tárgyak tanítása a népiskolában* című dolgozatai hagyták el a sajtót. — A levanték orsz. parancsnokának a Bécsben élő levanteifjúsághoz intézett karácsonyi és újévi szavátat dr. *Tóth* B. Zoltán áll. tanítóképző-int. tanár tolmácsolta. — *Gáborjáni Szabó* Kálmán debreceni ref. tanítóképző-int. rajztanár, kiváló freskófestő legújabb képeit állította ki az „Alkotás” Erzsébet-körúti helyiségében. Képeiről a kritika a legteljesebb elismeréssel emlékezett meg. Egyik kritikusa a magyar táj, a magyar arcok titkainak legelmélyedőbb kutatójának nevezi. — A szigetvári járás tanítószághoz Szigetváron megtartott őszi pedagógiai szeminárium gyűlésén *Szentésiné Doby* Ida bpesti VII. ker. áll. tanítónképző-int. tanárnő az Ifjúsági Vöröskereszt munkásságát ismertette. — A Győrvarmegyei Általános Tanítóegyesület decemberben Győrött megtartott közgyűlésén *Tibor* István rk. tanítóképző-int. tanár *Honvédelmi ismeretek a népiskola felső tagozatában* címen adott elő. — Dr. *Szántó* Károly jan. 26-án *Az ideges gyermek* címen tartott rádióelőadást.

Irodalmi szemle. — Dr. *Juhász* Béla: *A református népiskolai tanításterv.* (Protestáns Tanügyi Szemle, 18. évf. 1. sz.) — *Bognár* Gyula: *Pergessünk-e ilmet magyar nyelvi és irodalmi óráinkon?* (Oktatófilm Közlemények, 8. évf. 12. sz.) — *Drozdy* Gyula: *Az új év küszöbén.* (Néptanítók Lapja, 77. évf. 1. sz.) — Dr. *Padányi-Frank* Antal: *Nevelés Zrinyi szellemében.* (U. o.) — *Mesterházy* Jenő: *A magyar ötvösség a XVI. századtól.* (Magyar Iparművészet, 46. évf. 10. sz.) — *Galló* Pál: *Gondolatok a Vöröskereszt alapításának 80. évfordulóján.* (Pápa és Vidéke, dec. 24. sz.) — *Fraknói* Vilmos: *A mi belső arcvonulunk.* (Pápai Hírlap, dec. 4. sz.) — *Ambrus* Béla: *Szilágyi* *Ira.* (Erdélyi Tudósító, okt. sz.) — *Ambrus* Béla: *Egy új tanító-regény.* (U. o. nov. sz.) — *Ambrus* Béla: *A reáltárgyak tanítása a népiskolában.* (Erdélyi Iskola, 1943. 4. sz.) — *Somorjai* *László*: *Gondolatok a felmentésekről.* (Testnevelési Tanárok Közlönye, 12. évf. 1. sz.) — *Fónay* *Tibor*: *Tanítók a szinpadon.* (Néptanítók Lapja, 77. évf. 2. sz.) — *Nemes* *János*: *Körök lendületes rajzolása.* Tanítási tervezet. (U. o.)

Az Orsz. Tanítóképző Intézet Tanárvizsgáló Bizottság. — A közokt.

miniszter az Országos Tanítóképző Intézeti Tanárvizsgáló Bizottság elnökévé az 1943/44. tanév tartamára dr. *Abrahám* Ambrus egyetemi ny. r. tanárt. alelnökévé dr. *Schilling* Gábor c. egyetemi ny. rk. tanárt újból kinevezte, a Bizottság tagjaivá pedig a filozófiára és pedagógiára dr. *Bognár* Cecil, dr. *Halasy-Nagy* József és dr. *Mester* János egyetemi ny. r. tanárokat, a magyar nyelvészetre dr. *Klemm* Antal egyetemi ny. r. tanárt, a magyar irodalomra dr. *Sik* Sándor egyetemi ny. r. tanárt, a német nyelv- és irodalomra dr. *Schmidt* Henrik egyetemi ny. r. tanárt, a magyar történelemre dr. *Hermann* István Egyed és az egyetemes történelemre dr. *Tóth* László egyetemi ny. r. tanárokat, a földrajzra dr. *Kugotowicz* Károly egyetemi ny. r. tanárt, a mennyiségtanra dr. *Rédei* László és dr. *Riesz* Frigyes egyetemi ny. r. tanárokat, a természettanra dr. *Fröhlich* Pál és dr. *Széll* Kálmán egyetemi ny. r. tanárokat, a vegytanra dr. *Bruckner* Győző és dr. *Kiss* Árpád egyetemi ny. r. tanárokat, az állattanra dr. *Abrahám* Ambrus és dr. *Farkas* Béla egyetemi ny. r. tanárokat, az ásványtanra dr. *Ferenczi* István és dr. *Koch* Sándor egyetemi ny. r. tanárokat, a növénytanra dr. *Greguss* Pál egyetemi ny. r. tanárt újból kinevezte.

Gyakorlóiskolai tanítói vizsgálatok. — Az elmúlt év november és december hónapjában gyakorlóisk. tanítói vizsgálatok voltak a budapesti XII. ker. áll. tanító- és a VII. ker. áll. tanítónőkészítő-intézetben Dobosy Elek tanügyi főtanácsos elnökletével. A vizsgálatokra 42 tanító és tanítónő kérte bocsátását, akik közül a tanker. főigazgató 22-öt hívott be. A behívottakból tizennyolcan jelentek meg a vizsgálatokon. Sikeres vizsgálatuk alapján tizen kaptak meg a gyakorlóisk. tanítói minősítést. Az új gyakorlóisk. tanítók: *Bertalan* Ferenc, a nagyváradi áll. tanítónőkészítő-intézet ideiglenes gyakorlóisk. tanítója, *Cseh* József zagyvapálfalvai isk. tanító, rk. kántor, *Fekete* Tibor csolnoki rk. tanító, *Szakács* György a szarvasi ev. tanítónőkészítő-intézet gyakorlóisk. tanítója, *Szakács* László soltvadkertei evang. tanító, *Szatmári* Lajos sárospataki ref. igazgató-tanító, *Tóth* Ferenc mályi ref. kántortanító, *Fodor Istvánné Podhorszky* Leona bpesti MÁV-telepi áll. tanítónő, *Perey* Mária bpesti MÁV-telepi áll. tanítónő és *Salamon* Vilma sátorhelypusztai rk. urad. népisk. tanítónő. A sikerrel vizsgázottak száma egyelőre elegendő az áll. tanítóképző-intézeteknél betöltésre kerülő gyakorlóisk. tanítói állások betöltésére. A kisebbségi tanítási nyelvű állások betöltésére a most lefolytatott vizsgálatokra nem volt jelentkező. Ilyenek számára a vizsgáló-bizottság március hónapban fog vizsgálatokat tartani.

Orsz. Iskolánkívüli Népművelési Intézet. — A Hivatalos Közlöny jan. 1-i száma közli, hogy a kultuszkormány az iskolánkívüli népművelés kérdéseinek szakszerű tanulmányozására és az iskolánkívüli népművelők rendszeres képzésére Budapesten Orsz. Iskolánkívüli Népművelési Intézetet létesít. Az intézetet az egyetemek tanárai vagy más szaktudósok sorából a közokt. miniszter által kinevezett és tiszteletdíjban részesülő igazgató és h. igazgató fogja vezetni. Az ügyvitelt a főtitkár a titkár közreműködésével látja majd el. Az igazgató által kijelölt szakfeladatokat meg a szakelőadók végzik. Az ügyviteli és előadói személyzet kinevezés, illetőleg szolgálattételre beosztás útján kerül az intézethez. Az intézetnek az említettekén kívül még két szerve lesz: az igazgatótanács és az Iskolánkívüli Népművelési Tanács. Az előbbinek 6, az utóbbinak, mely mint véleményező szerv fog működni, 50 tagja lesz. Az intézet célja és szervezete azt bizonyítja, hogy jelentős lépés előtt állunk az iskolánkívüli népművelés vonalán.

Intézeti hírek. — A kiskunfélegyházi Korona-szálló nagytermében múlt év nov. 27-én megtartott „Ősi örökségünk” c. előadásorozat első műsorában szép sikerrel szerepelt az áll. tanítóképző-intézet népművelő

csoportja. A csoport *Szamosfalvi* Imre gyakorlóisk. tanító vezetésével *Megültek egy legényt* c. népballadát mutatta be. A gyakorlóiskola tanulói meg népi gyermekjátékokat játszottak. Az intézet ifjúsági népművelő csoportja dec. 12-én a galambosi Gazdakörben előadást rendezett. Ez alkalommal dr. *Mezősi* Károly igazgató *A 200 éves Félegyháza-ról, Szamosfalvi* Imre pedig a *Népi hagyományok-ról* tartott előadást. Egy tanítójelölt népmesét mondott, többen pedig eredeti betlehemes játékot mutattak be. — Az Esterházy-kastélyban elhelyezett sebesült üdülő 80—100 honvédje részére a pápai áll. tanítóképző-intézet ifjúsága *Galló* Pál tanár vezetésével 1943. október végétől kezdve hetenként műsoros délutánokat rendezett. A műsoron előadások szerepeltek Nemzeti énekeinkről, A polgári életbe való beilleszkedés módjáról, Népi kincseink megbecsüléséről, A magyar táncról (bemutatással), továbbá szavaltatok, ének- és zeneszámok, anekdóták ismertetése. A műsoros délutánok iránt mindig nagy érdeklődés nyilvánult meg. — A nyíregyházi ref. tanítónőképző-intézetben is megalakult a Volt Iskolatársak Szövetsége. Az intézetben végzett tanítónők kapcsolatának állandósítására most az intézet igazgatósága *Mindnyájunkról Mindnyájunknak* címen évenként háromszor megjelenő kis újságot indított. Az első szám a tanári testületben 9 év óta bekövetkezett változásokról tájékoztatja a volt növendékeket. A következő számok a volt iskolatársaktól bekért híreket és tudósításokat fogják közölni.

Szülők Iskolája a kiskunfélegyházi áll. tanítóképző intézetben. — *Szamosfalvi* Imre gyakorlóisk. tanító rendezte nov. 22-től dec. 16-ig az intézet tanárainak közreműködésével. A „Szülők Iskolájá”-nak nagy közönsége volt s azon nyolc alkalommal összesen 26 előadás hangzott el. Az intézet tanári testületének tagjai közül dr. *Mezősi* Károly igazgató *Nevelés és oktatás a régi félegyházi iskolákban* címmel, dr. *Szántó* Károly tanár *Gyermektípusok, majd Szülő- és nevelőtípusok*, dr. *Padányi* Viktor tanár pedig *Magyar sors, magyar nevelés* címmel tartottak előadást. *Szamosfalvi* Imre gyakorlóisk. tanító minden alkalommal a nevelés gyakorlati kérdéseit ismertette, dr. *Göcsei* Imre tanár ugyancsak minden alkalommal *Ismerjük meg hazánk földjét* címen tartott előadást keskenyfilm-bemutató kíséretében. A tanfolyamnak vendégelőadói is voltak, így dr. *Vágó* Dezső kir. tanfelügyelő, aki *Az édesapa szerepéről a családi életben*, *Vedres* Béla apátplébános, aki a *Vallásos családról, boldog országról*, *Szőnyi* M. Concessa tanítónőképző-int. tanár, aki *A kisebb és nagyobb iskolásgyermekről*, *Ramháb* M. Veturia rk. gyak. isk. tanítónő, aki *Az esztétikai nevelésről a családban*, végül *Horváth* Gyuláné tanítónő, aki *Az édesanya szerepéről a nevelésben* címen tartott előadást.

Hírek a testvéregyesületek köréből. — A Magyar Gyógypedagógiai Tanárok Orsz. Egyesületének nov. 3-i választmányi ülésén a gyógyped. tanárokat érdeklő fontos kérdések kerültek szóba. Ilyen a gyógyped. tanárok számára a cím és jelleg adományozásának kérdése. Ilyen irányú felterjesztésére az egyesület az illetékes hatóságtól azt a választ kapta, hogy ez az automatikus státusoknak nem adható meg. Dacára a tagadó válasznak, a gyógypedagógiai tanárság azt határozta, hogy ezt a kérdést továbbra is napirenden tartja. Egyébként is az illetékes hatóság megokolása nem helytálló, mert hiszen a cím- és jelleg adományozásakor sem adták meg a tanárságnak, amikor státusa nem volt automatikus. Az is szóba került, hogy illetékes helyről arról értesült az egyesület, hogy szolgálatba visszatartás nincs, szükség esetén azonban visszahívás lehetséges, amikor is a visszahívás nem hátráltatja a soron levők kinevezését. Az egyesület elhatározta, hogy egy következő emlékiratban a nevelőotthonok vezetői számára megfelelő

díjazást kér. További határozata az egyesületnek, hogy Gyógypedagógiai Könyvek címen tudományos könyvsorozatot fog megindítani. A gyógypedagógiai tanárok státusa jelenleg 221 fő. — *Hajdu János*, az Orsz. Középiszkolai Tanáregyesületi Közlöny szerkesztője, a közlöny januári számában az 1944. évi kultusköltségvetéssel foglalkozik. Örvedetesnek mondja, hogy a költségvetésben 7, kimondottan tanárok számára fenntartott V. fiz. osztályú hely van, de annak a kívánságának ad kifejezést, hogy a „folytatás minél gyorsabb és erősebb ütemű legyen”. Másik kívánsága, hogy olyan kiváló tanárok számára, akik nem gyakorló középiskolákban működnek, a gyakorló középiskolai tanárokhoz hasonló előhaladást kellene biztosítani. Végül még a szanálási esztendőnek a széniumos előlépés szempontjából való beszámítása és a hadviselt kartársak sérelmeinek orvoslása azok a kívánságok, melyeknek mielőbbi kielégítését a szerkesztő kívánatosnak mondja. A Közlöny ugyanazon számában dr. *Nagy Elemér* a széniumos rendszer mellett a minőségi munkát végző érdemes tanárok soronküüli előléptetése mellett tör lándzsát. Nagyon találó az a megjegyzése, hogy ha a tanár jobb előhaladást akar a maga számára biztosítani, a tanári munka felhagyásával, „a hivatalos ügyek adminisztrációjába kell elmerülnie”, magyarul: a minisztériumba vagy a felügyeleti hatóságokhoz való beosztását kell elérnie. *Bernolák Kálmán* egyesületi elnök a Kolozsvári Kör alakuló ülésén is megpendítette a tanári sérelmeket. A tanári nemzetépítő munka nem részeseül kellő megbecsülésben. A tanárságnak sok sérelme és panasa van. Ezek orvoslásáért küzd az Egyesület, mely egyébként öneréből is arra törekszik, hogy szociális intézményeket létesítsen. Jelenleg azon fagadozik, hogy születés, házasság és elhalálozás esetén az érdekelteket nagyobb segélyben részesítse.

Nyugtázás. — Tagdíjat, illetőleg előfizetési díjat fizettek: az 1940. év I. és II. felére *Schwarcz Károly*; az 1940., 1941., 1942. és 1943. év I. és II. felére *Lajos Árpád*; az 1940. év II., az 1941., 1942. és 1943. év I. és II. felére *Raisz Iván* és dr. *Rácz József*; az 1941., 1942. és 1943. év I. és II. felére dr. *Vizi János*, dr. *Madaras Gáborné*, dr. *Szegedi László*, *Kleiszner Pál*, *Szentiványi Gyula*, *Asztalos Imre*, *Balázs Zsigmond* és *Brosch Edit*; az 1941. és 1942. év I. és II. felére *Bánhidi Ödön*; az 1941. év II. és az 1942. és 1943. év I. és II. felére *Biberauer Tivadarné* és *Dunda János*; az 1941. év II. és az 1942. év I. és II. felére *Erdős Lajos*; az 1942. év I. és II. felére dr. *Sós Ernő*; az 1942. és 1943. év I. és II. felére a miskolci izr. tanítónőképző-intézet, *Zala István*, *Fraknoi Vilmos*, *Galló Pál*, dr. *Tóth Antal*, *Horváth Jolán*, a kiskvárdai rk. tanítónőképző-intézet, a budapesti *Salvator-intézet* rk. tanítónőképző-intézete, *Kóhalmy Anicéta*, *Bene József*, *Kiss Elek*, *Balogh Gyula*, az ungvári kir. gör. kat. tanítóképző-intézet és *Lukács Lászlóné*; az 1942. év II. és az 1943. év I. és II. felére dr. *Bernstein Róbert*, dr. *Dunda Ernő* és *Ujhelyi István*; az 1943. év I. és II. felére *Herváth Ilona*, *Katona Margit*, *Deme Károlyné*, *Kiss József*, *Csonka Gyula*, *Bulla Andor*, az Isteni Megváltó Leányai soproni rk. tanítónőképző-intézete, *Szemes Gábor*, a pécsi rk. leányliceum és tanítónőképző-intézet, *Öllös Sarolta*, *Pimper Erzsébet*, *Nádlér István*, a győri kir. kat. tanítóképző-intézet, *Antoni Mária*, *Kovács Ernő*, *Pócza József*, *Csere Beáta*, *Soós Marcellina*, *Kühár Klotild*, a kiskunfélegyházi *Constantinum* rk. tanítónőképző-intézete, *Kiss Sándor*, az Angolkisasszonyok veszprémi rk. tanítónőképző-intézete, *Molnos-Kovács Béla*, *Magyary Károly*, *Dundler Gyula* és *Dirmayer Marian*; az 1943. év II. felére dr. *Mezősi Károly*, *Molitor Gusztáv*, *Frigyes Béla*, *Schler M. Kunigunda*, *Papné Varga Ilona*, *Nemes János* és dr. *Szilágyiné Puska Piroska*; az 1943. év 1944. év I. és II. felére *Szelényi Dezső*,

a gyergyószentmiklósi Szt. Erzsébet rk. tanítónőképző-intézet, vitéz Komárnok Gyula, Gajári Mihály és Haár Rezső; az 1943. év I. és II. felére, az 1944. év I. felére a nagyváradai rk. óvónőképző-intézet; az 1943. év II., az 1944. év I. felére Simon József; az 1944. év I. felére a szabadkai érseki rk. tanítónőképző-intézet és leányliceum, Szűcs Vilmos, a hajdúdorogi magyar gör. kat. liceum, a nyíregyházi Kalvineum ref. tanítónőképző-intézet és Straub Ferenc; az 1944. év I. és II. felére M. Varga Edit, a bp. Szt. Orsolyarendi rk. tanítónőképző-int., a szegedi rk. tanítónőképző-int. és leányliceum, Piros R. Gabriella, Sági J. Alojzia, Maráczi J. Margit, Kovács Dezső, az újverbázi alapítványi német tanítóképző-int., dr. Urbánné Pödör Irén, a kassai Angelinum rk. leányliceuma, dr. Tóth Antal, Molnár Kálmán, Váczy Ferenc, Choboldiczky Alajos, M. Szegedi Janka, Patyi Istvánné, a pécsi rk. tanítónőképző-intézet, vitéz Kádár Lajos, Barabás Endre, Vargyas Mária, B. Braun Angela, a sárospataki ref. tanítóképző-intézet, Horváth M. Ancilla, Karadva M. Mercedes, Becht József, Loránth Erzsébet, Emmert Klotild, Csorda R. Rimána, Raffaelli Rafaela, Szarvák Karitász, Nagy Kornélia, Wilsch Ludovika, Ruisz Márta, az Angolkisasszonyok kecskeméti rk. tanítónőképző-intézete, a szatmárnémeti rk. tanítónőképző-intézet, Szij László, Gál Tinka, Lázár Károly, dr. Szegi Ödön, Jaloveczky Péter, Jaloveczky Péterné, Huszka László, Pinper Erzsébet, a zsámbéki rk. tanítónőképző-intézet, Kerner M. Lucia, a munkácsi áll. magyar és ruszin tanításnyelvű liceum és tanítóképző-intézet, Barcsai Károly, dr. Körös Endre, Pumb Augusztina, dr. Lesták Emma és a budapesti III. ker. rk. óvónőképző-int.; az 1944. és 1945. év I. és II. felére Tanács Imre és Horvay Ede; az 1945. év I. és II. felére Tscheik Ernő; az 1944. év II., az 1945. I. és II. és az 1946. év I. felére Horváth B. Kristóf. Végül tagdíjhátralék-törlesztés címén Stroke Henrik 8 P-t fizetett be.

A „Magyar Tanítóképző” 1943. évi írói tiszteletdíjainak elszámolása során a már esetleg fentebb nyugtázott összegeken felül az egyesület alábbi tagjai részére a következő összegeket írtam jóvá, mint 1944. évi tagdíjat: Mesterházy Jenőnek 12, M. Bárány Irénnek 14.80, dr. Biborka Ferencnek 2, Marczelly Kornélnak 3.60, dr. Garai Józsefnek 0.20, dr. Hortobágyi Tibornak 7.20, Vágó Elemérnek 4.40, Plavits M. Fremiotának 6.60, Grész Leonak 18, dr. Szólás Rezsőnek 3.20, Tóth B. Zoltánnak 0.20, dr. Padányi-Frank Antalnak 12, Medgyesi Zsófiának 3, Horváth B. Kristófnak 9.60, Jelitainé Lajos Máriaának 4.20, Váradai Józsefnek 3.60, Szabó Juditnak 9.20, Bognár Gyulának 4.20, Medgyesi Maridának és végül Girtler Mária részére 9.20 pengőt. Bp., 1944. évi január hó 15-én Frigyes Béla pénztáros.

Lapzárta minden hónap 15-én. Géppel irt kéziratokat kérünk. Különnyomatok ügyében a nyomdához kell fordulni. Kéziratokat csak akkor küldünk vissza, ha a beküldő bélyeget csatol.

Felelős szerkesztő és kiadó: Molnár Oszkár.